

Notulen

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum	:	2 oktober 2017
Voorzitter	:	dhr. J.W. Remkes
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. C. Frijns 023-514 4186 statengriffie@noord-holland.nl

- 5 **Aanwezig:** Mw. R. Alberts (SP), dhr. E. Annaert (VVD), Dhr. W. Bakker (D66), dhr. S. van Berkum (GL), mw. I.A. Bezaan (PVV), mw. C. Boelhouwer (SP), dhr. J.M. Bruggeman (SP), dhr. T.M. Buijtendorp (D66), mw. S.S. Doevendans (PvdA), mw. M. van Duijn (PvdA), dhr. H.J. de Graaf (CDA), mw. J.M.E. de Groot (SP), dhr. F. de Groot (D66), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.J.A.M. van Hooff (PVV), mw. J.G. Haagsma (CDA), dhr. J. Haijen (SP), dhr. W. Hoogervorst (SP), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. N. Kaptheijns (PVV), mw. H. Keur-Polman (CDA), mw. P.E. Kirch-Voors (VVD), dhr. M.C.A. Klein (CU-SGP), mw. R.P.M. Kocken (GroenLinks), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), dhr. F. Kramer (GroenLinks), dhr. J. Kramer (VVD), mw. A. van Langen-Visbeek (VVD), dhr. J.H. Leever (ONH), dhr. A.E. van Liere (PvdD), dhr. M.S. Ludriks (PVV), mw. O.A.C. de Meij (50PLUS), dhr. N. Papineau Salm (PvdA), mw. E.A.S. Rommel (VVD), mw. C.W.M. van Rooij (PvdA), dhr. P.P.J. Slettenhaar (VVD), dhr. D.J. van der Sluijs (PVV), dhr. J.P.M. van Straaten (VVD), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. H.W. Struben (D66), dhr. R. Tan (VVD), dhr. A.E. Tijssens (D66), dhr. X.J. den Uyl (PvdA), mw. L.D. Vermaas (PvdD), dhr. L.Hj. Voskuil (PvdA), mw. C. Weemhoff (D66), dhr. M.R.F. Wieseahn (VVD), dhr. A.J.C. de Wit (VVD), dhr. Z. Yurdakul (D66), mw. I. Zaal (D66), dhr. F.A.S. Zoon (PvdD)

- 15 **Afwezig:** dhr. A. Hietbrink (GroenLinks), mw. S. Klaassen (D66), dhr. J. Portegijs (PVV)
- 20

	Agenda	Paginanummer
	1. Opening en mededeling	03
25	2. Vaststelling agenda, vaststellen van primus bij hoofdelijke stemming en regeling van werkzaamheden	03
	2.a. Actualiteiten	04
	3.a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding	04
30	3.b. Lijst geheimhouding PS	04
	4. Vaststelling notulen van de openbare vergadering van 10 juli 2017	05
	5. Vaststelling Strategische Statenagenda	05
	6. Vaststelling lijst ingekomen stukken	05
	7. Voortgangslijst van moties	05
35	8. Hamerstukken	05
	8.a. Statenvoordracht 55 Controleprotocol jaarrekening 2017	05
	9. Statenvoordracht 59 Zomernota	05

40	10.	Statenvoordracht 54 Rapport Randstedelijke Rekenkamer vervolgonderzoek Beheer en Onderhoud wegen en kunstwerken Noord-Holland	12
	11.	Statenvoordracht 53 MRA-begroting 2018 en werkplan	18
	12.	Statenvoordracht 56 Verklaring van geen bedenkingen Windpark Nieuwe Hemweg	26
45	13.	Statenvoordracht 57 Verklaring van geen bedenkingen Windpark Havenwind	29
	14.	Statenvoordracht 58 Perspectief Groene Hart	30
	15.	Vragenuur	49
	16.	Sluiting	49

1. Opening en mededelingen

De **VOORZITTER**: Dames en heren, van harte welkom. De vergadering is geopend. Ik verzoek u uw mobiele telefoons tijdens de vergadering uit te zetten. De leden Klaassen (D66), Hietbrink (GL) en Portegijs (PVV) zijn verhinderd. Mevrouw Zaal zal iets later komen. Vandaag gaan wij verder met de pilot betreffende het digitaal publiceren van moties en amendementen gedurende de vergadering en dat houdt in dat u uw iPad of tablet weer regelmatig dient te verversen. Moties en amendementen worden deze maand ook nog op papier uitgedeeld, maar vanaf november enkel digitaal. Graag vraag ik ook uw aandacht voor de gast van de Staten. In dit programma ontvangen twee Statenleden een groep gasten. Dit keer een groep leerlingen van het ROC Kop van Noord-Holland. De leerlingen hebben een rondleiding gekregen door het gebouw en hebben geluncht met de Statenleden en wonen de vergadering voor een gedeelte bij en praten ook nog even na met de Statenleden. Mevrouw Haagsma (CDA) en mevrouw Doevendans (PvdA) zullen als gastvrouw optreden. De heer Deen (PVV) zal zijn eerdere benoeming als duo-commissielid weer hervatten omdat de heer Portegijs zich weer beter heeft gemeld. Hiervoor is geen beëdiging meer nodig.

2. Regeling van werkzaamheden, vaststellen primus bij hoofdelijke stemming en vaststelling agenda

De **VOORZITTER**: Op grond van artikel 18 van het Reglement van Orde dient voor aanvang van de vergadering door het lot bepaald te worden met welk Statenlid een hoofdelijke stemming dient aan te vangen, waarna deze stemming verder plaatsvindt op volgorde van binnenkomst. De primus voor de huidige vergadering is nummer 22, mevrouw Koning (CDA). Dan de vaststelling van de agenda. De fractie PVV dient een motie Vreemd aan de orde van de dag in met als titel 'In de bres voor btw-vrijstelling Waddenveren'. Ik geef het woord aan mevrouw Bezaan.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter, wij dienen deze motie ook in namens ONH. Het Ministerie van Financiën heeft onlangs besloten om op basis van een arrest van het Europese Hof van Justitie het nultarief voor niet-uitgaande zeeschepen per 1 januari 2018 op te heffen. De hieruit volgende prijsverhogingen zullen grote financiële en economische gevolgen hebben voor de Texelaars, het toerisme en de economie op het eiland. Gezien het feit dat de provincie veel in de economie en het toerisme van de Kop van Noord-Holland investeert, 15 miljoen euro in het project de Kop Werkt, lijkt het ons noodzaak om zelf initiatief te ontplooien en niet af te wachten wat Den Haag daarop te zeggen heeft. Het gaat om Noord-Holland en om de Kop werkt. Daarom de motie Vreemd.

Motie Vreemd aan de orde van de dag 53/02-10-17

In de bres voor btw-vrijstelling Waddenveren

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 2 oktober 2017

Constaterende dat:

- 95
- *Uit een arrest van het Europese Hof volgt dat Waddenveerboten geen ‘uitgaande zeeschepen’ zijn en dus geen recht hebben op het nultarief;*
 - *De geldende btw-vrijstelling voor Waddenveerboten daarmee komt te vervallen;*
 - *Hierdoor de overtochten voor Texelse burgers en toeristen duurder worden.*

Overwegende dat:

- 100
- *Het toerisme een belangrijke inkomstenbron en werkgever is voor Texel en de provincie Noord-Holland;*
 - *De veerdienst voor de eilandbewoners beschouwd kan worden als een primaire levensbehoefte.*

105 *Roepen het college op om:*

- *Zo snel mogelijk contact op te nemen met de andere Waddenprovincies om al dan niet in IPO-verband te lobbyen bij staatssecretaris Dijksma van Infrastructuur en Milieu om waddenveerboten te vrijwaren van een verhoogd btw-tarief;*
 - *Hangende een maatwerkregeling voor (Wadden-)veerboten het bestaande btw-regime niet*
- 110 *per 1 januari 2018 op te heffen*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties PVV, ONH

115 De **VOORZITTER**: De motie zal aan het einde van onze vergadering in stemming komen.

De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter. Ten aanzien van de agenda en dan toegespitst op de voordrachten 12 en 13. Er is van het college een reactie ontvangen op vragen die in de commissie zijn gesteld – ook door onze fractie – en die beantwoording leidt ertoe dat ik namens

120 de VVD kan melden dat deze twee voordrachten een hamerstuk kunnen worden.

De **VOORZITTER**: Ik heb meer woordmeldingen, tenzij de meerderheid van de Staten dat ondersteunt, dan voeren wij het van de agenda af. Ik heb een beperkt aantal woordmeldingen, waaronder bij punt 12 mevrouw Van Rooij (PvdA). Laten wij niet moeilijk doen. Het is heel

125 overzichtelijk. Het aantal woordmeldingen is beperkt.

2.a. Actualiteiten

De **VOORZITTER**: Er zijn geen actualiteiten binnengekomen.

130

3.a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding

De **VOORZITTER**: Er zijn geen geheime stukken ter bekrachtiging binnengekomen.

135 **3.b. Lijst geheimhouding PS**

De **VOORZITTER**: Er zijn tot op heden geen opmerkingen bij de griffie binnengekomen. Verlangt iemand over de lijst geheime stukken het woord? Dat is niet het geval. Dan stel ik voor de lijst voor kennisgeving aan te nemen.

140

4. Vaststellen notulen van de openbare vergadering van 10 juli 2017

De **VOORZITTER**: Verlangt iemand over de notulen het woord? Dat is niet het geval. Dan zijn de notulen van 10 juli 2017 ongewijzigd vastgesteld.

145

5. Vaststellen Strategische Statenagenda

De **VOORZITTER**: Wenst iemand daarover het woord? Dat is niet het geval. Dan is de Strategische Statenagenda vastgesteld.

150

6. Vaststellen lijst ingekomen stukken

De **VOORZITTER**: Hierover zijn door de griffie tot op heden geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand over de ingekomen stukken het woord? Dat is niet het geval. Dan is voor wat betreft de afdoening van de brieven conform het voorstel van het presidium besloten.

155

7. Voortgangslijst van moties

De **VOORZITTER**: Door de griffie zijn geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand over de voortgangslijst het woord? Dat is niet het geval. Dan stel ik voor de lijst vast te stellen.

160

8. Hamerstukken

8.a. Statenvoordracht 55 Controleprotocol jaarrekening 2017

De **VOORZITTER**: Wenst iemand over deze voordracht het woord of hoofdelijke stemming? Stemverklaringen of aantekening? Dat is niet het geval. Dan is het besluit bij voordracht 55 aangenomen.

165

9. Statenvoordracht 59 Zomernota

170

De heer **HOOGERVORST** (SP): Voorzitter. De SP kan in grote lijnen akkoord gaan met de Zomernota. Dat hebben wij in de verschillende commissies al aangegeven. Vanuit de commissie M&F rest nog ons verzoek om even klip en klaar te vermelden met welke bestaande bedragen de nieuwe reserves zoals voorgesteld in de Zomernota, gevuld zullen gaan worden. Voor zover ik kon nagaan, moet dit overzicht nog komen. Overigens vinden wij de instelling van de nieuwe reserves een goede zaak. Wij willen graag over de inhoudelijke kant van de Zomernota nog de volgende opmerkingen kwijt. In de commissie M&F hebben wij reeds onze vraagtekens gezet bij het feit dat de provincie steeds meer projecten lijkt te financieren die ook wel door het Rijk opgepakt zouden kunnen worden. Gedeputeerde Bond als vervanger van mevrouw Post die

175

180 middag, erkende dat financiering van menig project wellicht thuishoort in Den Haag, maar dat de
provincie betaalt omdat iemand het moet doen. Nu willen wij de aard van de projecten niet direct
afkeuren, maar wij zouden graag zien dat de provincie dan ook wat vaker projecten op ander vlak
steunt zoals bij cultuur, zorg, leefbaarheid, want ook op deze gebieden neemt de landelijke
overheid niet altijd zijn verantwoordelijkheid. Leuk en zinvol als de provincie ook hier haar rol
185 pakt. Het helikopterplatform op het dak van het VU Ziekenhuis Amsterdam is al jarenlang een
hoofdpijndossier. Omwonenden die soms tot op 80 m afstand van de helikopterhaven wonen,
ervaren ernstige geluidshinder en vrezen veiligheidsrisico's. Er zijn zo'n 2.500 vliegbewegingen
per jaar waarvan 25 met patiënten. De overige 99% is om een artsenteam dat uitsluitend hiervoor
continu stand-by is, snel te vervoeren naar een plek waar medische hulp nodig is. Dit traumateam
190 kan evengoed op een andere locatie stand-by zijn. Al 3,5 jaar is de provincie als bevoegd gezag
voor regionale luchthavens en helikopterhavens in overleg met het VUmc voor mogelijke
verplaatsing. Ingevolge de Wijzigingswet Luchtvaart hadden PS uiterlijk 1 november 2011 het
Luchthavenbesluit moeten vaststellen. Zo'n Luchthavenbesluit regelt geluidscontouren en externe
veiligheidscontouren. Volgens GS betreft de uiterste datum van 1 november 2011 een termijn van
195 orde zonder juridische gevolgen, maar als er onverhoopt iets mis gaat met het
helikopterplatform, heeft het ontbreken van een Luchthavenbesluit wel ingrijpende
verantwoordelijkheidsgevolgen. Al vanaf de begroting 2014 melden GS ons dat in het komende
jaar afspraken met het VUmc zullen worden gemaakt en elk jaar gebeurde dit weer niet. Dit jaar
wordt ons zelfs via de Zomernota tussentijds al gemeld dat het ook dit jaar weer niet gaat
200 lukken. Ditmaal is het excuus de mogelijke bestuurlijke fusie tussen het VUmc en AMC. Het
ontgaat ons waarom deze bestuurlijke fusie in de weg staat aan het vinden van een oplossing
voor de geluidsoverlast en de externe veiligheid van de helikopterhaven. Het Luchthavenbesluit
voor VUmc is niet het enige wat ernstig is vertraagd. Voor de helikopterhavens, Loodswezen
Ijmuiden en Heliport Amsterdam Westpoort beloofden GS in antwoord op onze vragen van mei
205 2015 dat ze in hetzelfde jaar aan PS zouden worden voorgelegd. Wij hebben ze nog niet kunnen
vaststellen. Omwonenden van de helihaven VUmc wachten nu al jaren tevergeefs. Vandaar dat wij
nu GS willen aansporen om met spoed een doorbraak te forceren, opdat PS zo snel mogelijk
kunnen doen wat zij moeten doen, een regeling treffen die geluidsoverlast en veiligheidsrisico's
voor omwonenden voorgoed elimineert. Daarom de volgende motie.

210

Motie 54/02-10-17

Bestuurlijke afspraken luchthavenbesluit helikopterplatform VUmc

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 2 oktober 2017

215

Overwegende dat:

- *In de Zomernota 2017 in onderdeel 4.1.2 de begrote output bij de bestuurlijke afspraken ten aanzien van het Luchthavenbesluit voor het helikopterplatform VUmc is gewijzigd van 'uitgevoerd' naar 'voorbereid';*
- 220 - *Reeds in de begroting van 2014, pagina 78, 4.1.2.12 als operationeel doel was opgenomen dat in dat jaar de luchthavenbesluiten voor helikopterhavens zouden zijn vastgesteld;*

- Dit in 2014 in elk geval voor het helikopterplatform VUmc niet is gelukt, waarna in de begroting 2015, pagina 72, wederom als operationeel doel was opgenomen dat in 2015 de luchthavenbesluiten voor helikopterhavens zouden zijn vastgesteld;
- Dit in 2015 in elk geval voor het helikopterplatform VUmc wederom niet is gelukt, waarna in de begroting 2016, pagina 69, onderdeel 4.1.2.06 wederom als operationeel doel was opgenomen dat in 2016 bestuurlijke afspraken ten aanzien van het Luchthavenbesluit VUmc zouden zijn uitgevoerd;
- Dit in 2016 wederom niet is gelukt, waarna in de begroting voor 2017, pagina 72, onderdeel 4.1.2.06 wederom als operationeel doel was opgenomen dat in 2017 bestuurlijke afspraken ten aanzien van het luchthavenbesluit VUmc zouden zijn uitgevoerd;
- PS ingevolge de Wijzigingswet Wet Luchtvaart, het luchthavenbesluit voor het helikopterplatform VUmc uiterlijk op 1 november 2014 hadden behoren te hebben vastgesteld;
- GS al jaren in overleg zijn met omwonenden en VUmc over de veiligheid en geluidhinder van het helikopterplatform waarbij GS verplaatsing als nadrukkelijke optie voor ogen hebben;
- In de Zomernota 2017 niet deugdelijk is gemotiveerd waarom het treffen van een regeling voor de helikopterhaven wederom wordt uitgesteld en thans afhankelijk zou zijn van een mogelijke fusie tussen VU en AMC.

Sporen GS aan:

Uiterlijk 1 januari 2018 bestuurlijke afspraken te hebben gemaakt voor het luchthavenbesluit helikopterplatform VUmc en een ontwerp-luchthavenbesluit aan PS voor te leggen

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie SP

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **LEEVER** (ONH): Voorzitter, een voorjaarsnota met zicht op een batig saldo van 4,6 miljoen euro voor dit jaar mag er zijn. Verder zijn we geen opvallende bijzonderheden tegen gekomen, kortom een voorjaarsnota die ermee door kan. Dat hebben wij ook in de commissie al kenbaar gemaakt. Dat neemt niet weg dat ik toch nog een paar vragen wil stellen en deze zaken zijn ook terug te vinden in onze technische vragen. In de lijst van subsidies buiten de uitvoeringsregeling pagina 102, vinden wij elf nieuwe subsidies, die allen behoren tot het operationele doel 5.3.3 en die bijdragen aan een veerkrachtige arbeidsmarkt. Uiteraard vereist de uitvoering van deze subsidietoekenning de nodige ambtelijke inzet. Voor de apparaatskosten waarin de personeelskosten zijn opgenomen, wordt een bedrag van 687.000 euro opgevoerd. Onze vraag hoeveel fte in de apparaatskosten zijn opgenomen, lijkt ons dan ook zeer legitiem. Echter, het antwoord dat wij hebben gekregen, gaf ons te denken. Er wordt namelijk geantwoord dat die berekening op fte niet voorhanden is, daar de apparaatskosten op totaalniveau aan operationele doelen/taakvelden worden toegekend. Dat vinden wij vreemd. Er wordt wel een

concreet bedrag voor apparaatskosten opgevoerd, maar de concrete ambtelijke inzet voor deze subsidies is niet bekend. Graag een toelichting van de gedeputeerde. De tweede opmerking gaat over de zichtbaarheid van subsidies in de voorjaarsnota en hetzelfde geldt voor de begroting. Zeker de subsidies buiten de uitvoeringsregeling worden aan het eind van de voorjaarsnota
270 genoemd met inbegrip van 51 nieuwe subsidies voor maximaal 43 miljoen euro. Verder is daar geen toelichting bij. Nog meer geldt dat voor de subsidies met een uitvoeringsregeling, een veelvoud van de subsidies buiten uitvoeringsregelingen. In 2016 zijn dat ruim 700 subsidies voor een bedrag van 80 miljoen euro. Al deze subsidies bij elkaar, een kleine duizend, vertegenwoordigen toch een belangrijk onderdeel van het werk van de provincie en dat mag toch
275 wel zichtbaar zijn voor ons als Staten. In antwoord op onze vragen wordt gesteld dat al deze subsidies in de budgettabellen zijn ondergebracht. Dat zal financieel technisch wel kloppen, maar de inhoudelijke betekenis van deze subsidies is voor de lezer van de begroting en voorjaarsnota daardoor verloren gegaan. De subsidies zijn ondergegaan c.q. verdwenen in de anonimiteit van de budgettabellen. Overigens hebben wij wel hoop op verbetering. Met ingang
280 van 2019 krijgen wij een nieuwe begrotingsopzet waarbij de reeds aangepaste opzet van programma 6 Groen wordt overgenomen voor alle programma's. In deze nieuwe begrotingsopzet komt allereerst de inhoudelijke kant van de programma's naar voren en de abstracte budgettabel met apparaatskosten, directe lasten en overdrachten verschuift meer naar de achtergrond. Wij hopen dat in deze opzet de subsidies weer duidelijk in beeld komen en dat de burger daardoor
285 beter zicht krijgt op het financiële werk van de provincie.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Wij danken het college voor de Zomernota. Het geeft goed inzicht in de wijzigingen in het lopende boekjaar en vanwege voornamelijk verkoop van gronden en gebouwen hebben wij een positief resultaat en dat is een net wat betere reden dan de niet
290 gerealiseerde intenties, die vooral ten grondslag lagen aan het positieve resultaat van de jaarrekening. Met de Zomernota spreken wij over de hele korte termijn, wat verandert er in het lopende boekjaar. Van groter belang is echter het langetermijnperspectief, hoe kijken wij naar de toekomst van de provincie en daar gaan wij volgende week over spreken bij de Omgevingsvisie. Wij hopen dat de uitspraken in dit debat richtinggevend zullen zijn voor de uitwerking van de
295 concept-Omgevingsvisie door GS. Vorige week hebben collega Vermaas van de PvdD en ik een brief gestuurd aan de fractievoorzitters en van een aantal van u heb ik inmiddels een reactie gehad, direct ofwel via fractiegenoten, maar ik zou graag van de heer Annaert en collega Zaal of haar vervanger willen vragen of zij ook nog antwoord kunnen geven op de vraag die wij in die brief gesteld hebben. Ik wil daar niet het debat van volgende week mee belasten, vandaar dat ik
300 het nu naar voren breng.

De **VOORZITTER**: Dat gaat wat mij betreft buiten deze vergadering, want dat hoort niet in deze vergadering thuis. Dus ik beschouw deze oproep als verzoek om antwoord.

305 De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter. Dank voor de Zomernota met een tussentijdse analyse die leert dat de provincie na een half jaar 4,6 miljoen euro voorloopt op de begroting, grotendeels door incidentele meevallers. Wij hopen dat dit bedrag niet al te veel toeneemt, zodat de beoogde doelen van de provincie voor dit jaar gerealiseerd kunnen worden. Na beantwoording van de

310 technische vragen heeft mijn fractie geen aanvullende vragen meer en daarom zullen wij daarmee instemmen.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter, ik zie af van het woord in eerste termijn.

315 De heer **YURDAKUL** (D66): Voorzitter. De halfjaarcijfers laten een positief saldo zien van meer dan 4,6 miljoen euro. Onze complimenten aan GS. Verder complimenteren wij GS met de leesbaarheid en het informatiegehalte van de Zomernota. Wij constateren dat er in de werkorganisatie al stappen zijn gezet voor de verbetering van het instrumentarium voor de beleidscyclus. Bij de bestudering van de Zomernota zien wij dat de lasten over inhoudelijke programma's grosso modo hoger zijn dan de raming. Maar de hogere lasten worden ruim gedekt
320 door enkele grote incidentele meevallers. Wij gaan ervan uit dat GS de komende maanden krachtig gaan sturen op de realisatie van inhoudelijke doelstellingen binnen de kaders van de begroting 2017.

325 De heer **VAN STRAATEN** (VVD): Voorzitter. De Zomernota geeft een klein positief saldo te zien van 4,6 miljoen euro. Dat het beeld over de uitvoering van de begroting niet opzienbarend is veranderd, verrast eigenlijk niet, omdat de belangrijkste veranderingen al naar voren kwamen in de kaderbrief en de daarin gemelde meevallers voor 2017 reeds een andere bestemming hebben gekregen. Uit de nota van beantwoording van de technische vragen komt naar voren dat er veel en vaak erg gedetailleerde vragen zijn gesteld. Wij danken het college voor de uitgebreide
330 beantwoording van die vragen. Wij behouden wel twijfels bij de afwikkeling van de subsidieaanvraag van Stivas waarbij activiteiten rond kavelruil worden gesubsidieerd over een periode waarvoor de subsidieregeling POP er niet meer in voorzag. Met de in te stellen reserves kan mijn fractie instemmen. De Zomernota als geheel kan op onze instemming rekenen.

335 Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. Het is zeer beperkt en een aantal vragen wordt beantwoord door mijn collega's. Dank iedereen voor de complimenten en de uitgesproken instemming. De heer Hoogervorst vraagt met welke bedragen de reserves worden gevuld die wij vandaag gaan instellen. Als het gaat – en ik moet even uit het hoofd spreken – om reserves die investeringen regarder, dan heeft dat alles te maken met de wijziging van het besluit Begroting en
340 Verantwoording Provincies en Gemeenten. Dat is meer een technische exercitie. Dan is het zo dat de bedragen die eerder geraamd waren voor investeringen, nu gestort worden in een reserve waar ze ook al uitkwamen maar die krijgt een andere naam, omdat het in de loop van de tijd ingezet moet worden voor de kapitaalslasten in plaats van dat wij het à fonds perdu in een keer kunnen afschrijven. De bedragen veranderen volgens mij niet, maar ik moet even een slag om de
345 arm houden. Mocht het anders zijn, dan kom ik daarop terug. U zegt, als de provincie nou geld inzet daar waar het Rijk het laat liggen, zouden wij dat dan niet ook op andere terreinen kunnen doen. Bij mijn weten doen wij dat met name op terreinen waar wij als provincie een kerntaak hebben en daartoe beperken wij ons zoals wij hebben afgesproken. Dan een kleine opmerking in de richting van de heer Leever die zegt dat met ingang van 2018 wij een nieuwe begrotingsopzet
350 krijgen en met ingang van dat jaar wordt alles opgebouwd zoals programma 6, 2019. Naar mijn weten heeft uw commissie daar nog geen definitief besluit over genomen maar wordt er nog over

gesproken in het ploegje dat zich bezighoudt met verbetering van de opzet van de begroting. Dus ik ga ervan uit dat daar het voorstel vandaan gaat komen hoe wij het gaan doen en ik kijk nu met een schuin oog naar de heer Heijnen want hij is de aanvoerder van dat zestel. Van de CU/SGP
355 en het CDA heb ik geen vragen ontvangen. De heer Yurdakul zegt dat hij verwacht dat GS de komende maanden krachtig gaan sturen op de realisatie van de beleidsdoelen binnen het kader van de begroting. Dat is een bestendige lijn en dus kan ik daar bevestigend op antwoorden.

Gedeputeerde **TEKIN**: Terecht dat de heer Hoogervorst aandacht vraagt voor het
360 Luchthavenbesluit. Wij hebben ook al wat technische vragen beantwoord, dat heeft u kunnen zien. VUmc en AMC zaten in een traject naar bestuurlijke fusie, ten minste daar willen ze naartoe, alleen om daar een akkoord voor te krijgen van het mededingingsrecht hebben zij ACM om goedkeuring gevraagd en die is pas begin vorige maand afgegeven. Dat maakt de weg vrij om die gesprekken serieus aan te gaan. Ik begrijp uw ongenoegen en ook vanuit de omgeving, maar ik
365 kan u toezeggen dat wij de gesprekken nu aangaan. Het eerste wat moet gebeuren, is de bestuurlijke fusie bekrachtigen, dat moet heel snel gebeuren, en vervolgens moeten onderzoeken plaatsvinden voor eventuele verplaatsing. Daarom kan ik niet positief reageren op de door u ingediende motie, want u vraagt een afronding rond 1 januari 2018, dat kan ik u niet toezeggen. Wat ik u wel kan toezeggen, is dat nu de weg vrij is om serieus deze gesprekken met elkaar te
370 gaan voeren, maar wel in de juiste volgorde. VUmc en AMC moeten eerst de gesprekken voeren, daarna onderzoek doen en dan kom ik bij u terug. Misschien is het goed als ik de heer Hoogervorst toezeg om hier binnenkort in de commissie wat nader bij stil te staan, want ik begrijp uw ongenoegen en het ongeduld dat hij hier tentoonspreidt. Dan de heer Leever. Ik ben een beetje verbaasd over de vraag van de heer Leever, omdat ik u nu niet totaal kan bedienen. U
375 zegt, die 687.000 euro en hoe het zit met de apparaatskosten. Wij hebben daarover een technische vraag beantwoord en ik had hem eigenlijk verwacht in EEB maar daar hebt u mij die vraag niet gesteld. Ik kan op dit moment omdat het heel veel van die projecten zijn en dan gaan wij echt met elkaar de diepte in, en ik heb het gesprek met de commissie gevoerd toen wij het hadden over de visie Arbeidsmarkt en onderwijs, want de uitvoering zit heel veel in die nota, dat
380 was in dezelfde EEB-vergadering, maar wij hebben er toen niet over doorgepraat. Ik wil u verzoeken mij ruimte te geven om hierop terug te komen, dat kan nu niet. Omdat ik geen vervolgvraag had gekregen op de technische vraag had ik hem op dit moment niet verwacht.

Gedeputeerde **BOND**: Voorzitter. Er is een vraag gesteld over Stivas, Stichting Verbetering
385 Agrarische Structuur, dat vroeger een onderdeel van de provincie was. Uiteindelijk is toen gekozen voor verzelfstandiging, dat had ook te maken met hun rol, vooral vanuit de positie van vertrouwen praten over herverkaveling en verbetering van structuur, soms op het gebied van landbouw en soms op het gebied van natuur. Dat is hun rol en daar zijn wij heel blij mee, want daarmee helpen zij ook bij het realiseren van een aantal provinciale beleidsdoelen. Vroeger
390 kostte ons dat een boekjaarsubsidie van 500.000 euro per jaar. Toen is gekozen voor de POP-structuur, het Europese fonds voor verbetering van de plattelandsstructuur onder andere en dat kost ons nu 600.000 euro maar dan wel over een periode van 2012 tot 2015. Dat komt door de structuur van het Europese fonds, want daarmee neemt Stivas een risico, omdat zij investeren in projecten waarvan zij achteraf niet weten hoeveel POP-geld ze daarvoor krijgen. Dat heeft te

395 maken met, als je in dat POP-fonds een foutje maakt achter de komma, dan kost je dat geld en
dan krijg je ook nog een boete. Daar staan wij als provincie een beetje borg voor, dat hebben wij
ook afgesproken met ze, omdat wij die vertrouwenspositie van Stivas in heel veel Noord-
Hollandse projecten van groot belang vinden. Dat is de reden. Wij zijn zelf met Europa bezig met
400 stringent daarop te reageren, want daar zijn zij nu vaak de dupe van. Dat in antwoord op uw
vraag en op datgene wat er in de commissie over is gezegd.

De **VOORZITTER**: Volgens mij zijn er aan de andere gedeputeerden geen vragen gesteld.

405 *Tweede termijn*

De heer **HOOGERVORST** (SP): Voorzitter. Dank voor de beantwoording door GS. Even op hetgeen
de heer Tekin meldde over het Luchthavenbesluit. Wij snappen vanuit uw redentie dat u wacht
tot de bestuurlijke fusie een feit is. Toch zou ik graag van GS willen weten welke rol u gespeeld
410 hebt in de weg naar bestuurlijke fusie waardoor u blijkbaar in de veronderstelling verkeerde dat
dit niet snel geregeld had kunnen worden, want ook zonder die bestuurlijke fusie had dit
Luchthavenbesluit genomen kunnen worden. Wat is er op de tussenweg gebeurd dat het
Luchthavenbesluit er nog steeds niet ligt? Als het fusietraject tussen het VUmc en AMC onverwijld
toch langer gaat duren, wat gaat u dan doen?

415 De heer **LEEVER** (ONH): Voorzitter. Ik dank GS voor het antwoord en ik begrijp dat het ploegje
eerdaags met een antwoord gaat komen over de invoering van het nieuwe financiële systeem. Ik
wil de heer Tekin ook bedanken voor zijn antwoord, alhoewel ik wanneer ik schriftelijke vragen
stel aan Financiën over de apparaatskosten, dan neem ik aan dat ook zijn departement hierover
420 geïnformeerd wordt, maar goed, ik wacht het antwoord van de heer Tekin af. In ieder geval zijn
wij akkoord met de Zomernota.

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter. Het antwoord is vrij simpel, mijnheer Hoogervorst. Als er een
voornemen is van twee partijen tot een bestuurlijke fusie, dan kan ik niet vooruitlopen op een
425 nieuwe situatie die eventueel zou kunnen gebeuren en daar moet ik gewoon op wachten.

De heer **HOOGERVORST** (SP): Dat snap ik als u dat zo zegt, maar in 2011 was het traject al
begonnen om tot een besluit te komen. Wij zijn nu 6,5 jaar verder. Wat is er in de tussentijd
gebeurd dat u heeft doen besluiten, oh, wij gaan eerst even wachten tot het traject van
430 bestuurlijke fusie van het VUmc en AMC op poten is gezet. Dat begrijp ik gewoon niet.

Gedeputeerde **TEKIN**: Ik ga niet over een nieuwe locatie en kan niemand daartoe dwingen. Ik
moet die gesprekken gaan voeren als mensen bij mij komen die voornemens zijn om misschien
een verplaatsing of iets anders te doen, dan moet ik het gesprek met ze voeren. Dat is de reden.
435

De heer **HOOGERVORST** (SP): Is er al niet een rapport gemaakt over wat de beste locatie zou
kunnen zijn voor ...

440 Gedeputeerde **TEKIN**: Ik weet niet of er een rapport is, maar wel dat er ideeën zijn over een andere locatie. Die zijn er wel, zeer zeker.

De heer **HOOGERVORST** (SP): En die worden – neem ik aan – ook meegenomen in de verdere ...
445 Waarom kunt u niet zeggen, per die en die datum is er een besluit? Vanuit uw redenering snap ik dat, maar u moet ook begrijpen dat de mensen in de woonomgeving zitten te snakken naar een oplossing.

Gedeputeerde **TEKIN**: Als wij dit gesprek een maand eerder voor het besluit van ACM hadden gevoerd, had ik u niet veel meer kunnen vertellen dan te zeggen, ik moet afwachten. Nu kan ik u meer vertellen en nu zie ik een eindbeeld komen ook qua tijd, maar ik moet eerst de bestuurlijke
450 fusie afwachten en ik hoop ook dat ze dat snel tot stand brengen. Daarover voer ik gesprekken met VUmc en AMC. Ik begrijp uw ongenoegen en het ongeduld.

De **VOORZITTER**: Dan rest de vraag wat gaan wij met de motie gaan doen? Houden wij die aan?

455 De heer **HOOGERVORST** (SP): Die komt gewoon in stemming, want 'wij sporen aan'.

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij de motie in stemming brengen. Stemverklaringen?

De heer **SLETTENHAAR** (VVD): Ik wens mij te onttrekken aan de besluitvorming, want dit betreft
460 mijn stadsdeel. Vandaar.

De **VOORZITTER**: Heel correct. Andere stemverklaringen? Niet. Mag ik de voorstanders van de motie vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties SP, GL, PvdD, ONH, CU/SGP en 50plus, de overige leden tegen met één onthouding, zodat de motie is verworpen. Dan de voordracht.
465 Bestaat er behoefte aan stemverklaringen? Niet. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Die zijn er niet, dan concludeer ik dat de voordracht nummer 59 met algemene stemmen is aanvaard.

470 **10. Statenvoordracht 54 Rapport Randstedelijke Rekenkamer vervolgonderzoek Beheer en Onderhoud wegen en kunstwerken Noord-Holland**

De heer **TIJSSENS** (D66): Voorzitter. Het is een scherp en goed rapport dat wij van de Randstedelijke Rekenkamer kregen, wij zijn dan ook blij dat GS alle aanbevelingen onverkort overnemen. Complimenten daarvoor. Een opmerking nog, dat is dat er een tekort op de dekking
475 voor de vervangingsinvestering is en dat weten wij in dit huis al langer en dat blijft een punt waar onze fractie grote aandacht voor heeft en zal houden. Een ander punt dat raakt aan verbetering van de beleidscyclus waarmee dat clubje – ik zal het de rekenkamer plus noemen – bezig is, dat raakt ook aan de indicatoren, want PMI en PMO zijn onderdeel van onze begrotingscyclus en de indicatoren daarvan zijn ook wat dat betreft relevant.
480

De heer **VAN BERKUM** (GL): Voorzitter, ik heb eigenlijk weinig commentaar op het rapport van de Rekenkamer, want dat is goed en duidelijk. Het enige wat ik aan wil scherpen is– en dit punt heb ik ook al gemaakt in de commissie Mobiliteit – dat het gaat over hoe wij hiermee omgaan. Als wij kijken naar hoe wij omgaan met het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer, bijvoorbeeld
485 over discussies rond recreatieschappen of andere van dat soort rapporten, dan zijn wij nooit zo scheutig met het overnemen van het volledige rapport als dat wij hier zijn. Volgens mij moeten wij hier echt iets mee, dus dat steunen wij ook, maar ik maak mij zorgen over het toenemende deel dat de budgetten voor onderhoud, aanleg en beheer van wegen uitmaakt van onze begroting. Andere partijen hebben er ook iets over gezegd in het verleden, dus dat gevoel heerst
490 breed. Ik vind het belangrijk om daar veel aandacht aan te besteden en dat wij ons daar bewust van zijn. Daarom een motie.

Motie 55/-02-10-17

Geen substantiële stijging beheer en onderhoud wegen

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 2 oktober 2017

Overwegende dat:

*Te verwachten valt dat uitvoering van het advies van de Randstedelijke Rekenkamer zorgt voor
500 hogere kosten voor beheer, onderhoud van provinciale wegen.*

Constaterende dat:

Beheer, onderhoud en aanleg van provinciale wegen een zeer substantieel deel van de provinciale begroting vormen.

Spreken uit dat:

- *Uitvoering van het advies Randstedelijke Rekenkamer geen substantiële stijging mag veroorzaken in de budgetten voor beheer, onderhoud en aanleg van wegen;*
- *Voor de uitvoering van de aanbevelingen bestaande budgetten moeten worden
510 aangesproken*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie GL

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **TIJSSENS** (D66): Voorzitter. Het is een memorabel moment dat GL constateert dat GS wat enthousiast aanbevelingen overnemen, een andere keer was het wat minder enthousiast. Een verrassende inbreng wat dat betreft. Maar als het nu nodig is om de dekking op orde te brengen, daar refereert u denk ik aan, de dekking voor vervangingsinvesteringen, is dit dan een gepast moment? Zoals wij als D66 hebben aangegeven, wij moeten ermee aan het werk om ervoor te zorgen dat de provincie meer is dan alleen maar een vervoersautoriteit. Is dit dan het moment om daar een politiek spel over te spelen?

525 De heer **VAN BERKUM** (GL): Voorzitter. Het woord 'politiek spel' laat ik dan toch echt aan de heer
Tijssens. Wat ik probeer te stellen is dat wij het rapport van de Rekenkamer overnemen en dat
doen wij terecht want er moet iets gebeuren aan het in stand houden van de kwaliteit van onze
wegen, maar tegelijkertijd, als het gaat over het in stand houden van bijvoorbeeld cultuur en
recreatieschappen, dan zijn wij lang zo scheutig niet bij het inzetten van provinciale budgetten.
530 Daar gaat het mij over en dat statement wil ik maken en dat is net zo opportuun als de vorige
keer.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Wij zijn blij met dit onderzoek van de Rekenkamer, ten
eerste natuurlijk omdat de conclusie is dat de provincie goed zicht heeft op de staat van wegen
535 en kunstwerken. Maar ten tweede zijn wij ook blij dat de Rekenkamer de vinger legt op het
ontbreken van de dekking voor vervangingsinvesteringen. Twee jaar geleden hebben wij in PS
aangekaart dat wij ons zorgen maken over het ontbreken van de dekking voor de
onderhoudskosten op lange termijn voor alle infrastructurele plannen. Destijds werden die
opmerkingen door het college weggewoven met de opmerking dat het college alleen over de
540 eigen periode gaat. Nu heeft de Rekenkamer gevraagd om in ieder geval voor de eerstvolgende
periode dat ook te regelen en het college heeft daar positief op gereageerd. Het is natuurlijk wat
apart om te zien dat een zorg vanuit de Staten een andere reactie oproept dan dezelfde zorg
vanuit de Rekenkamer, maar laten wij zeggen, het resultaat telt. Wij sluiten ons wel aan bij de
zorg van GL dat dit niet mag leiden tot het automatisme om een steeds groter aandeel van de
545 provinciale budgetten te besteden aan infrastructuur.

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): U zegt dat GS onvoldoende dekking hebben. GS hebben
gereageerd dat in het NIKG voor deze en volgende periode dat is afgedekt terwijl u dat staat te
ontkennen. Kunt u dan aantonen waar dat dan niet goed gaat?
550

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Wij hebben dit twee jaar geleden aangekaart. Het is inderdaad in het
NIKG voor de volgende periode uitgewerkt en dat is heel goed. Mijn punt is dat deze toezegging
nu zo onlosmakelijk en duidelijk komt naar aanleiding van een verzoek van de Rekenkamer.

555 De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter. Mijn fractie ondersteunt de aanbevelingen van de
Rekenkamer en is het met het college eens dat die aanbevelingen moeten worden overgenomen.
Tegelijkertijd hebben wij in de commissie en ik wil dat ook graag hier doen, onze zorg
uitgesproken over de toename van de kosten voor onderhoud van asfalt en wegen en het risico
dat andere provinciale taken in de verdrukking komen op het moment dat je steeds meer geld
560 aan mobiliteit en met name aan wegen besteedt. Daarbij hoort ook de opmerking maar dat is
echt lange termijn en ik vind het volstrekt politiek opportuun om dat nu aan de orde te stellen,
dat vervangingsinvesteringen niet per definitie dezelfde orde van grootte hoeven te zijn zoals nu.
Wij gaan naar een toekomst met andere mobiliteit is mijn voorspelling en ik weet dat andere
partijen in deze Staten er ook weleens over denken en dat het heel goed kan zijn dat wat nu een
565 vierbaans autoweg is, straks een tweebaans elektrische fietsweg is, wie weet. In die zin is het niet
zo dat wij altijd maar moeten denken dat wat wij nu aan mobiliteit infrastructuur hebben met die

belasting van ruimte en milieu ook in de toekomst het geval zal zijn. Ik zeg niet dat wij het anders gaan doen, maar dat wij er rekening mee moeten houden op langere termijn dat mobiliteit zich anders zal ontwikkelen dan nu. Dat is in zekere zin een klein beetje kritiek dat ik wel heb op de Randstedelijke Rekenkamer. Voor nu en de volgende periode zal het allemaal niet zo veranderen, maar wel voor de langere termijn en daar moet je goed rekening mee houden.

De heer **DE GRAAF** (CDA): Voorzitter. Alle aanbevelingen worden overgenomen door GS en daar zijn wij heel blij mee. Toch is het geen hamerstuk, want terecht leggen ook andere fracties als de Rekenkamer de vinger op het tekort van de toekomstige vervangingsinvesteringen. Wij hebben goede hoop dat GS in de komende periode met een goed beeld daarvan komen. Wij constateren ook dat de samenwerking met de andere provincies wordt geïntensiveerd, met name op de indicatoren doorstroming en verkeersveiligheid als monitor voor ons provinciale wegennet. Wij zouden daar graag de factor leefbaarheid aan toegevoegd zien en of dat meegenomen kan worden.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter, ik heb een beperkt aantal concrete vragen gekregen maar eerst een kleine nuancering op wat door een aantal partijen naar voren is gebracht. Er wordt steeds gesproken over wegen, wegen, asfalt. Ik maak u erop attent dat het bij beheer en onderhoud bepaald niet alleen gaat over onze provinciale wegen, het gaat over alle provinciale fietspaden, wegen, busbanen, waterwegen, ecoducten, faunapassages, dassentunnels, et cetera, et cetera. Het gaat om het onderhoud van de bermen. Het is gemakkelijk om te roepen asfalt, asfalt, maar de nuance is ver te zoeken en daarom breng ik die nu even aan.

De heer **VAN BERKUM** (GL): Het is altijd fijn om deze nuance over je heen te krijgen, dus dank daarvoor. Wat ik wil weten is of de gedeputeerde kan aangeven wat ongeveer het percentage is wat wij uitgeven aan een provinciale weg ten opzichte van de andere elementen. Ik kan mij voorstellen dat wij niet 50% van het onderhoud uitgeven aan fietspaden.

Gedeputeerde **POST**: Ik heb die cijfers niet bij de hand. Ik moet zeggen dat ik dit van een niveau vind dat eerder past bij een commissie dan bij de Staten, maar dat even terzijde.

De **VOORZITTER**: De gedeputeerde zal de informatie in de eerstvolgende commissievergadering verstrekken.

Gedeputeerde **POST**: Ik weet niet of het de eerstvolgende is, maar wij gaan ons best doen om die te verstrekken zoals wij dat altijd doen, maar ik maak u er maar opmerkzaam op, het gaat niet alleen over datgene waar auto's over rijden en bovendien rijdt in deze provincie voor het grootste gedeelte de bus ook over asfalt, dus ik kan mij voorstellen dat dit de discussie over beheer en onderhoud voor een aantal partijen nog wat zou kunnen nuanceren. Dan is de vraag, hoe gaan wij dat precies doen met beheer en onderhoud. Voor de helderheid, het beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuur is geregeld tot en met 2025. Daarna nog niet, maar de achterliggende reden is dat er nog een uitvoeringsprogramma gemaakt moet worden voor die periode. Dat maken wij in de regel voor een jaar of acht, vandaar dat het van 2017 tot 2025

610 geregeld is, maar daarna nog niet en dat wordt elk jaar geactualiseerd. Dat betekent dat datgene waar de Rekenkamer om vraagt, u daar het zicht al op heeft, want dat heeft ook in de kaderbrief gestaan, dus op zich is dat niet iets nieuws. De heer Klein vindt het apart dat PS geen toezegging krijgen maar wel de Rekenkamer. Dat vind ik opmerkelijk, want u heeft de informatie al in de kaderbrief gekregen, dus wellicht is dat niet beklijfd, maar volgens mij was het u altijd al helder.

615 En voor daarna hebben wij nog geen programma en kunnen wij dat nog niet in kaart brengen. Ik sluit aan bij de heer Den Uyl die zei, wie weet hoe wij in 2025 met mobiliteit omgaan, omdat het ook zou kunnen betekenen dat wij van andere soorten mobiliteit gebruik maken dan vandaag de dag en dat dat dus invloed heeft op de wijze waarop wij omgaan met beheer en onderhoud. Ik sluit dat geenszins uit en wie mij vandaag kan vertellen hoe de mobiliteitswereld er over acht jaar

620 uitziet, die wil ik graag uitnodigen om met ons te komen praten, want volgens mij is er niemand in de hele wereld die het weet, maar als een van u het wel weet, dan bent u van harte uitgenodigd, want wij maken graag van die kennis gebruik. Dan de motie van GL die zegt dat de uitvoering van het advies van de Randstedelijke Rekenkamer geen substantiële stijging mag veroorzaken van de budgetten voor beheer en onderhoud en aanleg van wegen. Dat vind ik een

625 ingewikkelde, want wij praten dan over de periode na 2025 en deze Staten gaan niet over die periode. Ik ontraad deze motie daarom omdat wij gewoon zijn in dit huis om niet over ons graf heen te regeren en bij het aannemen van deze motie zou u dat wel degelijk gaan doen. In mijn beleving is de afweging over de hoogte van het onderhoudsniveau na 2025 een zaak van PS die aantreden in 2023 en niet de Staten van 2017. Het tweede dictum dat voor de uitvoering van de

630 aanbevelingen bestaande budgetten moeten worden aangesproken, dat is bestaand beleid, dus de motie wordt ten eerste ontraden.

Tweede termijn

635 De heer **TIJSSENS** (D66): Dank aan GS voor de hele duidelijke reactie. Even aangaande het gevoel dat ik bij sommige partijen in de fractie opriep dat het spreken over het tekort op de dekking voor de vervangingsinvesteringen een politiek spel zou zijn, dat was het heel nadrukkelijk niet. Mijn interruptie had betrekking op de motie die een logisch vervolg was van het betoog toen ik even opstond.

640 De heer **VAN BERKUM** (GL): Voorzitter, het belang van de motie is duidelijk, het gaat erom dat wij een duidelijk statement moeten maken dat wij ons hier zorgen over maken en dat wij ons hier bewust van moeten zijn. Met een aantal elementen die de gedeputeerde meldt, ben ik het erg eens, namelijk dat wij nu niet weten hoe wij in de toekomst met verkeer en vervoer omgaan, dat

645 kunnen wij niet inschatten. Wat wij wel weten is wat er nu gebeurt en wat deze verhoudingen nu zijn en dat die verhoudingen uit de pas lopen. Het terugleggen van deze discussie en zeggen, het grootste deel van de bus rijdt ook over asfalt, het lijkt mij vrij duidelijk dat een bus over asfalt rijdt, het merendeel van de fietsers gaat ook over asfalt, maar daar gaat het niet om. De kern is dat wij structureel geld uitgeven aan provinciale wegen en dat wij in elk opzicht in dit huis met

650 openbare financiën omgaan dat wij meteen als het gaat om de auto, de portemonnee trekken en als het gaat over andere dossiers, dat wij daar moeilijk over doen. Dit is het punt dat ik wilde

maken. De opmerking 'de bus rijdt ook over asfalt' is een te gemakkelijke manier om het aan de kant te leggen.

655 Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. Uiteraard, want die houdt wel van een aardig debat en u daagt mij natuurlijk uit met uw opmerkingen. Als ik u aangeef dat een groot gedeelte van de wegen en kunstwerken in deze provincie in sommige gevallen meer dan honderd jaar oud zijn, dan kunt u zich voorstellen dat de mobiliteit er toen anders uitzag dan vandaag en dat betekent dat een gedeelte van de extra middelen die wij nodig hebben voor mobiliteit bijvoorbeeld is om dat soort
660 wegen en infrastructuur aan te passen aan de eisen van deze tijd. Vroeger was een trekker 2,5 m breed, tegenwoordig heb je trekker-combi's die 4 m breed zijn. U kunt het zich misschien niet voorstellen, maar twee van dat soort trekkers passen niet op een weg en ze rijden er wel overheen en ze hebben ook toegang tot die weg. Datzelfde geldt voor bussen, die zijn ook breder dan vroeger. Als u zegt, je mag niet meer asfalt aanleggen, dan betekent het dat u
665 daarmee zegt, wij willen geen aandacht hebben voor verkeersveiligheid, want wij willen alles houden zoals het is en er niet meer bij hebben dan wat wij nu hebben. Dat zegt u, u wilt niet meer asfalt. Ik kan het in de provincie niet veiliger maken als wij niet meer asfalt aanleggen, want alleen het verbreden van wegen beslaat het grootste gedeelte van de investeringen die wij op dit moment plegen. Ook dat maar even ter nuance van de discussie. En als u een punt wilt maken,
670 dan is dat volgens mij gelukt en dan kunt u de motie intrekken. Want nogmaals, hij is niet de beste.

De heer **VAN BERKUM** (GL): Voorzitter, fijn om weer deze nuance te mogen ervaren. Het gaat niet over meer asfalt, u gaat voorbij aan mijn punt. Natuurlijk begrijp ik dat twee vrachtwagens elkaar
675 moeten kunnen passeren, daar gaat het niet om. Het gaat erom dat als het gaat over rapporten en adviezen voor andere delen van de provincie, dat wij daar heel erg karig zijn en bij asfalt gaan wij rücksichtslos door. Dat onderscheid wil ik maken en dat betekent niet dat er geen millimeter asfalt bij mag komen. Dat heb ik niet gezegd en dat ga ik ook nooit zeggen.

680 Gedeputeerde **POST**: Voorzitter, volgens mij heeft u dat in de commissie wel degelijk gezegd en in uw motie staat dat u niet wilt dat er meer wordt uitgegeven aan beheer en onderhoud van wegen en aanleg. Dat gaat dus over asfalt. Geen substantiële stijging mag veroorzaken in de budgetten voor beheer en onderhoud. Als er geen substantiële stijging is, kunnen wij geen verbeteringen aanbrengen. Dat is wat u zegt. Het gaat wel degelijk over asfalt, ik kan niet anders
685 concluderen dat dat de portee is van de motie. Daar waar het gaat over hier wel de beurs willen trekken en elders niet, dat is een discussie die door uw Staten gevoerd zal moeten worden. Daar gaat deze gedeputeerde niet over.

De heer **STRUBEN** (D66): Voorzitter, ik verzoek om een kleine schorsing.

690

De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering voor 5 minuten. Ik heropen de vergadering. Wij komen bij de stemming over de motie. Stemverklaringen?

De heer **TIJSSENS** (D66): Het is heel duidelijk, D66 heeft veel vaker al de urgentie aangegeven van het onder controle krijgen van de uitgaven aan mobiliteitsinvesteringen en alle vormen die daarmee samenhangen, zo mooi opgesomd door GL. Als wij dat niet doen, dan regeren wij ook over ons graf heen en dat willen wij duidelijk niet. De urgentie van het nu is heel erg helder en wij willen dat de aanbevelingen onverkort worden overgenomen, maar deze motie vult het te veel in. Deze is grof en opportuun en wij kunnen hem dan ook niet steunen.

De heer **DEN UYL** (PvdA): Voorzitter. Waar de motie over gaat zoals wij hem gelezen hebben, is niet zozeer meer asfalt maar vooral de crowding-out van bepaalde uitgaven door uitgaven voor onderhoud. Tegelijkertijd heeft de gedeputeerde klip en klaar gezegd dat tot 2025 de uitgaven al geregeld zijn, dus is het ook niet iets van de korte termijn en vinden wij deze motie niet opportuun op dit moment en zullen deze niet steunen.

De **VOORZITTER**: Mag ik de voorstanders van de motie vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties GL, SP, PvdD, de overige leden tegen zodat de motie is verworpen. Dan de stemming over de voordracht. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Die zijn er niet, dus de voordracht is met algemene stemmen aanvaard.

11. Statenvoordracht 53 MRA-begroting 2018 en werkplan

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Met dit voorstel geven PS een deel van de regie op hun budgetrecht op. Dat kan een te accepteren prijs zijn voor samenwerking, maar het huidige voorstel zet PS op een publieke tribune van de MRA. De MRA zou kunnen helpen om onze provinciale doelen te bereiken. De PvdD denkt dan vooral aan verbetering van luchtkwaliteit, duurzaamheid en energietransitie, belangrijke thema's waarbij samenwerking wenselijk is. Maar het werkplan is niet ambitieus in zijn doelstellingen en het gaat nu om de bestuurlijke behandeling en "Dat wij – en ik citeer de CdK in eerdere commissiebehandelingen – een vorm zoeken voor een inhoudelijke bespreking van de begroting en het werkplan MRA." Wat wij vandaag behandelen is onvoldragen en wordt op 13 oktober definitief in de MRA-regiegroep. Wat wij ons dan ook afvragen is welke mogelijkheden PS na vandaag nog hebben om inhoudelijk bij te sturen. Wij noemen drie voorbeelden uit de agenda waarin wij inhoudelijke behandeling zien, maar eigenlijk zijn er meer. Te denken valt aan het daadkrachtiger maken van de doelstelling voor circulaire economie. Ik zie dat de provincie daar eigenlijk sterkere richtlijnen voor heeft dan de MRA in het plan. Maar ook duurzamer hotelbeleid wat genoemd staat in het plan en randvoorwaarden voor de 400.000 euro voor urgente nieuwe projecten wat nu een carte blanche is.

De heer **DE GROOT** (D66): Voorzitter, D66 meent dat de MRA-agenda en de daartoe ingerichte organisatie kan bijdragen aan welvaart en welzijn inclusief duurzaamheid, mits aan de volgende punten gevolg wordt gegeven. Een flexibele organisatie die niet door zelf groot te worden maar juist door benutting van het MRA-netwerk resultaten neerzet. Daarom zijn wij blij met de toezegging van GS dat onze angst ingegeven door de begrotingsverhoging de organisatie het pad van lean en mean meteen gaat verlaten, van een duidelijk signaal wordt voorzien binnen

MRA. Wij zien dat als het gaat over zo'n complexe opgave als samenwerken in de MRA, het vaak heel goed is als je een scherpe ambitie neerzet. Die ambitie staat in het document verwoord, namelijk om tot de topregio's te behoren. Dat betekent dat je dat gepaard moet laten gaan met
740 een inschatting van hoe een voorgestelde maatregel kan bijdragen aan de ambitie. Wij missen die link tussen het een en het ander. Wij hebben daar met een aantal partijen over gesproken en wij hebben gemeend daar eventueel een motie voor in te dienen, maar wij willen graag een reactie hebben op wat wij het liefste zien en dat is dat het werkplan van MRA ervan wordt voorzien dat de opgenomen maatregelen concreet bijdragen aan het streven om tot de Europese topregio te
745 behoren, nu en in de toekomst. In het MRA-werkplan expliciet te maken hoe er met deze maatregel rekening gehouden wordt met internationale factoren die van invloed zijn op het kiezen van een vestigingsplaats in Europa. Deze dingen maken het concreet en ambitieus en kunnen ervoor zorgen dat je onder die vlag successen boekt. Graag een reactie van de CdK vanuit zijn rol. Het zou mooi zijn als er een aansluiting komt tussen het dashboard van onze
750 economische agenda en de MRA-agenda en ook in bredere zin is van belang dat in de uitvoering van de MRA in de PDCA-cycli van de betrokken agenda's plaatsvindt. Daarin neemt de vervoersregio een bijzondere plaats in. Onze vraag is, hoe worden vervoerssystemen en investeringen daarin zo optimaal mogelijk op elkaar afgestemd c.q. geïntegreerd en hoe wordt de betrokkenheid van PS daarbij georganiseerd? Zou een geïntegreerd PVP van vervoersregio en
755 provincie samen daar geen goed vehikel voor zijn? Afsluitend, tot ons groot genoegen konden wij in de media positief nieuws lezen over de concurrentiekracht van ons land en de rol van de MRA daarin. Professor Volberda gaf als zeer belangrijke oorzaak van dit succes het topsectorenbeleid aan. In ons economische beleid zijn wij daar verder vanaf gaan staan, waarover wij onze zienswijze hebben gegeven. Nu dit topsectorenbeleid via de Europese agenda van de heer
760 Loggen toch weer via de achterdeur binnenkomt, zou het een idee zijn om het regionale beleid te combineren met het topsectorenbeleid en in ieder geval daarop terug te komen als het economische beleid van het nieuwe regeerakkoord duidelijk is met het daarin voorgenomen economische beleid.

765 De heer **TAN** (VVD): Voorzitter. Er wordt vaak gezegd dat Nederland niet een dichtbevolkt land is, maar een lege stad. Qua inwonersaantal, oppervlakte en bedrijvigheid lijkt Nederland op de grote agglomeraties van Londen, New York en Parijs maar dan met aanzienlijk meer groen. Dat geldt op vergelijkbare wijze voor de MRA, niet een verzameling van gemeenten en provincies, maar een volledige stad en landschap. Mijn fractie steunt van harte de deelname van de provincie aan de
770 MRA, zo kan de internationale aantrekkingskracht van Amsterdam geleveraged worden om de inwoners van Noord-Holland als geheel ten goede te komen. Het is goed om te zien dat na de groeipijnen van 2017 de werkzaamheden van de MRA in 2018 zullen worden uitgebouwd met een groot aantal initiatieven. De keuze voor de drie platforms Ruimte, Mobiliteit en Economie geeft focus aan het werk van de MRA en geeft kaders om de werkzaamheden te toetsen. Op het
775 vlak van de economie valt echter op dat de beoogde maatregelen vaak in algemene bewoordingen geformuleerd zijn. Het is begrijpelijk dat bij een jonge netwerkorganisatie als de MRA concrete uitvoeringsmaatregelen niet steeds tot in detail beschreven worden, maar ook hier is focus wel goed. Dat geldt in het bijzonder – en dan zijn wij het eens met collega De Groot – voor de centrale doelstelling om de MRA de derde economische regio van Europa te maken. Ik

780 ben ervan overtuigd dat het kan en dat de MRA daar goed aan kan bijdragen, maar ik zou dan graag zien dat nader wordt aangegeven hoe precies de beoogde maatregelen in het werkplan aan het bereiken van de toppositie bijdragen, juist omdat PS wat meer op afstand controle hebben op de MRA, is transparantie goed. Vragen dienen zich dan ook aan als, hoe worden na de in het werkplan geconstateerde moeilijke start internationale investeerders precies aangetrokken in 785 2018? Leiden initiatieven om internationaal aantrekkelijk onderwijs aan te bieden ook daadwerkelijk tot het aantrekken van meer toptalent aan studenten en hoe positioneert de cultuurimpuls MRA zich in vergelijking met het sterke culture erfgoed dat ook andere Europese concurrenten van de MRA hebben? Wij overwegen om in tweede termijn een motie in te dienen om een signaal af te geven om die ambitie nader te concretiseren, maar wellicht is een signaal 790 ook voldoende. Juist bij een netwerkorganisatie moet opgepast worden dat de overhead niet blijft stijgen en ook de VVD is blij met de toezegging daarover in de commissievergadering dat het signaal zal worden afgegeven in de MRA-regiegroep dat de kosten niet structureel mogen oplopen. Ik dank GS voor hun actieve bijdrage aan de regiegroep en spreken de hoop uit dat de realistische ambitie dat de MRA de Europese top bereikt, spoedig werkelijkheid wordt.

795
Mevrouw **DE MEIJ** (50 plus): Voorzitter. Wij hebben ook geconstateerd dat de kosten voor bureauondersteuning weer hoger zijn dit jaar. Enkele fracties zijn al voorgegaan. Wij hopen dat het hierbij blijft. Met betrekking tot het werkplan en de communicatie constateren wij dat het voor veel inwoners en ondernemers nog niet precies duidelijk is wat de MRA doet en wat zij 800 besluiten, dus wat de communicatie betreft vinden wij dat hier verbetering aan de orde dient te zijn. Verder constateren wij dat er op het gebied van woningbouwplannen niet genoeg gebeurt en dat het werk in MRA-verband wat ons betreft niet heeft geleid tot het bouwen en aanpassen van woningen voor specifieke doelgroepen, lage en middeninkomens, althans veel te weinig vinden wij. De intenties zijn zeker goed, daar twijfelen wij niet aan, maar of dit werkplan daartoe gaat 805 leiden, hebben wij onze twijfels. Wij hebben daar vragen over gesteld in de commissie. Daar is op 28 september jl. door GS op geantwoord. Op onze vraag welke concrete woningen de afgelopen jaren zijn gebouwd, zegt de provincie letterlijk: "De provincie kan niet borgen dat dit daadwerkelijk ook gebeurt. Er zijn namelijk geen sancties aan verbonden. Wel wijzen wij de gemeenten zo nodig op hun verantwoordelijkheid om de door henzelf gemaakt RAP-afspraken na 810 te komen." Wij hebben begin dit jaar een initiatiefvoorstel ingediend om de RAP's eventueel te verbeteren, dat heeft het helaas niet gehaald. Wij vinden alles wat er op het gebied van woningbouw gebeurt in regionaal verband, nog veel te weinig en wij vinden dat de provincie de regiefunctie veel beter moet uitvoeren. Wij zullen dit MRA-werkplan dan ook niet steunen.

815 Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Voorzitter, MRA-werkplan en begroting, een mooi staaltje van samenwerkende overheden. Het biedt ons een goede inkijk in de geplande activiteiten en de daarmee gepaard gaande financiën. Noord-Holland doet het goed, de MRA doet het goed, dat blijkt uit allerlei publicaties van de afgelopen periode. Uit het voorstel spreekt een behoorlijke ambitie als het gaat om de Europese ambitie, behoren tot de drie beste economische regio's in 820 Europa. Hoe deze ambitie te verwezenlijken is, vroegen enkele sprekers voor mij, daar zijn reeds vragen over gesteld. Ik zal dat niet herhalen, ik sluit mij daar graag bij aan. Wij zijn blij dat er aan twee onderwerpen meer prioriteit wordt gegeven. Wij begrijpen dat mevrouw De Meij zegt dat er

nog niet voldoende gebeurt, maar wij zijn wel blij dat versnelling woningbouw en energietransitie onderwerpen zijn die hier meer prioriteit krijgen. Het zijn ook onderwerpen die ons als
825 sociaaldemocraten bijzonder na aan het hart liggen. Samenwerking binnen de MRA op deze onderwerpen achten wij echt heel erg noodzakelijk. Over de procedure voor de behandeling van het werkplan en de begroting ontstond in de commissie enig gedoe of spraakverwarring. Inmiddels is hiervoor een voorstel behandeld in de agendacommissie en ik vertrouw erop dat dit de volgende keer beter zal verlopen. Tot slot wil ik graag uitspreken dat wij veel waardering
830 hebben voor dit werkplan en wij zullen de resultaten zeer kritisch volgen.

De heer **KAPTHEIJNS** (PVV): Voorzitter. Vanmiddag spreken wij over de begroting 2018 en het werkplan MRA. Het zal u niet verbazen als ik zeg dat onze fractie niet erg enthousiast is. De energietransitie en circulaire economie worden als de opgave van de toekomst gezien en u heeft
835 uit eerdere inbreng van onze fractie over deze onderwerpen kunnen opmaken dat wij daar zeer kritisch naar kijken, maar ik zal niet in herhaling vallen. Dat in de voorliggende begroting 2018 dan ook tonnen worden uitgetrokken voor het versnellen van de energietransitie om in 2050 te komen tot een CO2-arme energievoorziening en circulaire economie stuit onze fractie tegen de borst. Uit de brief van GS inzake de schriftelijke beantwoording blijkt dat via de werkgroep
840 Europa van de MRA, waarvan ook de provincies Noord-Holland en Flevoland lid zijn, de samenhang met de Europastrategie van Noord-Holland en Flevoland en waarin relevant die van de Randstad, worden bewaakt. Ik hoef u niet te vertellen dat onze fractie daar moeite mee heeft, niet in de laatste plaats omdat het niet gaat om Europa-strategieën, maar om EU-strategieën, een groot verschil. In de begroting wordt erkend dat er een toenemende druk is op de woningmarkt
845 in de MRA, waardoor betaalbare en toegankelijke woningen in het geding komen. Wat onze fractie jammer vindt, is dat dit niet verder wordt toegelicht. Want ook al is er enige aandacht voor deze zaken, moet de nog jaren durende en waarschijnlijk ook in de komende jaren spelende asielzoekerscrisis daarin een rol spelen? Onze fractie vindt dan ook dat alleen betaalbare woningen gebouwd moeten worden voor Noord-Hollandse burgers die vaak al jaren op een
850 wachtlijst staan, sociale huurwoningen voorop. Zet daar alsjeblieft op in. Net als meerdere partijen deelt onze fractie de zorgen over de stijgende overheadkosten. Wij zijn tevreden met de opmerking van de CdK dat GS het signaal in de regiegroep geven dat de kosten niet structureel mogen blijven oplopen. Al met al zal onze fractie tegen de voordracht stemmen.

855 De **VOORZITTER**: De heer De Groot sprak de CdK even aan, maar het lijkt mij verstandiger dat een van de gedeputeerden en wel gedeputeerde Post die ook lid is van de regiegroep, dit onderwerp behandelt. A, omdat ik zelf de komende maanden fungerend voorzitter van de regiegroep ben en dat een probleem met zich mee kan brengen en B, omdat een aantal opmerkingen – ik heb dat in de commissievergadering ook gezegd – zich in de eerste plaats op
860 de programma's richt en dus op de functionele gedeputeerde. Mijn voorstel is dan ook om te beginnen met gedeputeerde Post over de wat meer algemene zaken en vervolgens de opmerkingen te laten beantwoorden door de portefeuillehouders.

Gedeputeerde **POST**: Voorzitter, waarbij deze gedeputeerde dan maar de vrijheid neemt om
865 zowel de inhoudelijke portefeuille te adresseren als de onderwerpen die de regiegroep raken. Ik

heb luid en duidelijk gehoord wat uw wensen ter zake zijn. Het gaat van uw kant met name om de bemerkingen die u heeft op het werkplan. Ik ga ervan uit dat het voor 2018 niet gaat lukken om het werkplan op een dusdanige manier aan te scherpen dat dat recht doet aan al uw opmerkingen. Daarvoor is het gewoon te kort dag. Maar ik zal datgene wat gezegd is, onder
870 andere door D66 over lean en mean, wat gezegd is over overhead en het concretiseren, zeker meenemen naar de regiegroep. Is het niet voor nu, dan is het in ieder geval voor de volgende keer raadzaam, waarbij ik mij ook kan voorstellen maar ik weet niet of die bij u helemaal scherp op het netvlies staat, dat een deel van de concretisering in de MRA-actieagenda uitgewerkt staat, dus wellicht dat het goed is dat u daar een blik op werpt om te kijken of dat voor een deel al
875 invulling geeft aan de nadere detaillering waar u behoefte aan heeft. Maar nogmaals, ik heb uw opmerkingen luid en duidelijk gehoord en die zal ik absoluut meenemen naar de regiegroep. Dan is er een vraag gesteld door D66 over de vervoerssystemen. Voor de visie op mobiliteit in de MRA dan zal de eigen Omgevingsvisie leidend zijn, want daar staat het nodige in over mobiliteit in de gehele provincie, waar de MRA onderdeel van uitmaakt. Ja, dat wordt natuurlijk breed afgestemd,
880 maar wij werken ook op het gebied van mobiliteit in de provincie Noord-Holland en de MRA-regio waar ook de provincie Flevoland en de gemeenten Almere en Lelystad bij betrokken zijn, nauw samen en dat betekent dat die afstemming er in de vervoerregio is, maar ook tussen de vervoersregio en provincie. Dus als u het heeft over een geïntegreerd PVVP, dan weet ik niet precies waar ik aan moet denken, omdat de rol en positie van het PVVP wettelijk gezien – nu nog
885 separaat – straks komt te vervallen en onderdeel uitmaakt van de Omgevingsvisie, dus dan wordt u daarmee op uw wensen bediend. Voor het overige vindt over de van dag tot dag mobiliteit de afstemming uiteraard plaats, zowel over de infrastructurele kant als over de concessie- en de beleidskant. Bijvoorbeeld ook op het gebied van Smart Mobility kijken wij niet alleen naar Noord-Holland-Noord of naar de provincie Flevoland, maar ook naar de MRA als zijnde het daily urban
890 systeem in het zuidelijk deel van onze provincie. Ik hoop dat ik hiermee adresseer waar u naar vraagt, maar een gezamenlijk PVVP gaat er dus niet komen omdat daarvoor straks de wettelijke grondslag ontbreekt.

Gedeputeerde **GELDHOF**: Voorzitter, twee partijen hebben gemeend wensen en opvattingen mee
895 te geven over de woningbouwplannen. 50plus heeft daar vragen over gesteld en die zijn beantwoord. Zoals het daar staat, welke concrete projecten zijn gebouwd, wij kunnen niet borgen dat het echt gebeurt, er zijn geen sanctiemogelijkheden. Er zijn wel regionale afspraken, er zijn nu RAP's opgesteld door de regio's in de geest van de Omgevingswet en de RAP's zijn wel degelijk verbeterd, ook door de interventies die er zijn geweest. Onze rol in dit
900 woningbouwtraject is die van kennismakelaar, aanjager, beleidsvoorbereider, maar niet om met een stok te slaan als iemand iets niet doet. In het overleg met de regio's houden wij hen eraan om de gemaakte afspraken na te komen. Dat zijn gesprekken en dat is inderdaad niet dat men een grote vette boete opgelegd krijgt, dat is ook onze rol niet. Wij sporen ze aan om de RAP's te maken, om daar afspraken over te maken en wij sporen ze aan om die daadwerkelijk uit te
905 voeren en elkaar erop aan te spreken. Dat is onze rol en dat zal zo blijven, ook in de MRA, dat geldt eigenlijk voor de gehele provincie.

De **VOORZITTER**: Er zijn opmerkingen gemaakt over circulaire economie. Daarna kom ik bij gedeputeerde Bond, want het topsectorenbeleid verscheen ook om de hoek.

910

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Circulaire economie heb ik gehoord, en cultuur. Zoals ik de inbreng versta, wordt er gezegd, je moet eigenlijk krachtiger onze eigen agenda inbrengen. De vraag is even of PS dat bij meerderheid steunen en of het de bedoeling is dat wij onze wensen en opvattingen kenbaar maken richting de definitieve vaststelling. Ik wil wel opmerken dat het een
915 het ander niet uitsluit. Waar wij hierover praten, is een agenda van niet alleen maar PS maar van 33 gemeenten, twee provincies en de vervoersregio. Dan kun je niet een-op-een je beleidsstukken terugzien in de uitvoeringsagenda van de MRA, maar de ambitie en doelen nemen wij wel degelijk mee, ook in onze inbreng naar de nadere uitvoering. Die brengen wij dus ook in. Onze agenda hier staat op zichzelf en daar blijven wij onverkort aan werken. Het is niet zo dat je iets
920 inlevert richting MRA en daardoor een zwakkere of uitgekleden versie krijgt. Ook bij cultuur gaat het om afstemming en versterking van het cultuuraanbod en toeristische profilering van de MRA. Daar ben ik met wethouder Ollongren van Amsterdam de trekker van. Ook daar geldt dat het goed aansluit op wat wij als provinciaal beleid hebben, dat wij proberen Amsterdam te ontlasten, dat wij proberen om aan de slag te gaan met leegstaande monumenten en erfgoed en vanuit die
925 functie mensen meer de MRA in te krijgen in plaats van alleen op Amsterdam te concentreren. Daar gaat het volgens mij precies zoals wij willen.

Gedeputeerde **BOND**: Voorzitter. Ik ben in ieder geval heel blij dat niet een fractie heeft gezegd om ermee te stoppen als het gaat om het samenwerkingsverband binnen de MRA. Ik ben het ook
930 niet helemaal eens met de heer Zoon dat PS er niet over gaan, want wij hebben het er vandaag over en ook bij onze eigen begroting hebben wij het erover. Toen hebben wij het er ook over gehad, waar gaat het geld naartoe en dat is het deel waar wij het deels met u eens zijn als het gaat om let op, dat het niet een kerstboom wordt met fte's, dus houd het lean en mean qua kosten, maak het concreter. Er zijn een aantal voorbeelden die ik ook met u wil delen. Ik vind
935 Plabeko 3.0 heel concreet en ook het acquisitieprogramma waarbij Amsterdam een hele grote bijdrage levert aan de metropool, heel concreet. Ik vind de internationale school, wij hebben een probleem met plaatsen. Dat wordt in de MRA heel snel opgepakt. Dat zijn dingen die je misschien niet uit zo'n stuk leest, maar in de vergaderingen van het platform Economie stemmen wij af om te voorkomen dat niet elke stad op zich aparte acquisitie gaat plegen voor een internationale
940 school of uitbreiding daarvan. Dat zijn hele waardevolle dingen van de MRA die je niet zo leest uit dit stuk, maar die wel gebeuren. Die wilde ik toch even noemen. Ik vind Think een mooi voorbeeld van het Europees aantrekken van jong talent en het vasthouden van ons eigen talent. Dat gebeurt ook binnen de MRA en wordt gesteund vanuit dat programma. Dus er zijn al hele mooie voorbeelden en u hebt het ook van mijn collega's gehoord, wij moeten wel zorgen dat het
945 jaarplan wat leaner en meaner wordt, gekoppeld aan het topsectorenbeleid, sowieso, want daar proberen wij ook op aan te sluiten en wij moeten dat inderdaad doen met heel veel partners, zoals mijn collega Van der Hoek zojuist heeft gezegd. Daar hebben wij nog wel wat te doen bij het aanscherpen daarvan, maar volgens mij is die samenwerking echt heel goed en cruciaal en hebben wij met een aantal voorbeelden, zoals 'Amsterdam bezoeken, Holland zien' al een mooi
950 concreet programma en die kant moeten wij ook op. Dat zijn wij met elkaar eens.

De **VOORZITTER**: Volgens mij zijn er geen opmerkingen gericht aan een van de andere gedeputeerden.

955 De heer **DE GROOT** (D66): Ik wil graag even collegiaal overleggen.

De **VOORZITTER**: Dat kan, dan gaan wij vijf minuten schorsen. Laat mij nog een opmerking maken, want ik herken een aantal opmerkingen van uw zijde natuurlijk wel omdat als het gaat om samenwerkingsverbanden die op louter gemeentelijk niveau op dezelfde wijze spelen. In zijn
960 algemeenheid als je als Staten je invloed wilt laten gelden, dan zit het in de ritmiek van begroting, werkplan en jaarverslaglegging zodat je je het beste kunt richten op het jaar daaropvolgend, want dan is het veel beter ingepast in de behandel-schema's, tenzij er een stuk op tafel ligt waarbij er totaal een potje van gemaakt wordt. Maar dit is ook nog work in progress. Wij schorsen de vergadering voor 5 minuten. Ik heropen de vergadering.

965

Tweede termijn

De heer **ZOON** (PvdD): Voorzitter. Ik kan kort zijn. Ik wil even inhaken op wat de heer Van der Hoek zei over dat het niet in strijd is met onze provinciale doelstellingen die wij uitvoeren, maar
970 dat is natuurlijk niet helemaal waar. Als ik dan zie dat in het plan staat 'uitbreiding van Schiphol Plaza' wat eigenlijk meer luchtvaart tot gevolg zal hebben of als ik zie dat gelobbyd wordt voor capaciteitsvergroting op de A1 en A9 – lees: meer asfalt – dan denk ik, volgens mij is dat niet hetgeen er in onze provincie leeft op dit moment.

975 De heer **DE GROOT** (D66): Voorzitter. Dank voor de uitgebreide reactie van GS. Laten wij vooropstellen dat degenen met wie wij de motie voorbereid hebben, in ieder geval blij zijn met de toezegging om naar de concretisering van de ambitie voor een topregio toe te werken. Dat maakt ook dat wij geen behoefte hebben om daar een motie voor in te dienen. Er zijn wel een aantal punten in de bijdrage van GS die wij wel de revue willen laten passeren. Een is, mevrouw Post
980 geeft aan, er is een aantal dingen dat u wilt en die zou u eigenlijk voor het werkplan van volgend jaar moeten indienen en de CdK heeft daar ook een aantal woorden aan gespendeerd. Ik kan dat wel invoelen aan de ene kant, aan de andere kant geeft je dat als PS toch wel het gevoel dat je er wat achteraan hobbelt in plaats van dat je vooraan zit. Als we het nou zo doen, we gaan concretiseren, we gaan zorgen dat wij nu de topambitie als paraplu en niet als detaillering
985 oppakken om onze plannen in te richten, wij op een natuurlijke wijze in onze rol komen en om het maar plat te zeggen, ook waar zien voor ons geld, want wij zijn natuurlijk een grote besteder in het geheel. Het tweede punt. Mevrouw Post zei iets over de Omgevingsvisie en het PVVP. Op zich kan ik mij die opmerking wel voorstellen, maar voordat de Omgevingswet er is, dat kan nog wel een aantal jaren duren. Hoe gaan wij dan de tussenliggende periode op structurele wijze invullen?
990 Ik ben blij met de opmerking van de heer Bond over het topsectorenbeleid en de rol die het gaat krijgen in MRA. Ik denk dat dat een hele goede wijze is om het economisch beleid in te vullen. Ik had nog een vraag gesteld over het dashboard dat wij ingericht hebben dat welvaart, welzijn en duurzaamheid invult voor de economische agenda in brede zin. Ik had gevraagd of dat iets zou

995 kunnen zijn om in MRA-verband op vergelijkbare wijze te gaan vormgeven. Dat zijn de belangrijkste punten tot zover.

De heer **TAN** (VVD): Voorzitter. De heer De Groot heeft het al gezegd, ik heb het idee dat GS ons goed en duidelijk hebben gehoord en ik hoop dat wij het in de toekomst als PS eerder zien.

1000 Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Voorzitter. Wij zijn tevreden met de antwoorden en ik proef daaruit respect voor het gevoel om bij dit soort vormen van samenwerking de rol en positie van de Staten te bewaken en ons de mogelijkheid te bieden om tijdig onze invloed te kunnen uitoefenen. Waarvoor dank.

1005 Gedeputeerde **POST**: Voorzitter. Alleen de heer De Groot heeft nog een vraag gesteld. Hoe ga je in tussentijd verder? Zoals wij de dagelijkse samenwerking elke dag opnieuw vormgeven en dat is dat wij met enige regelmaat bijvoorbeeld in het platform Mobiliteit met elkaar overleggen over zaken die afstemming behoeven en dat tot die tijd een aantal beleidsmatige documenten blijft gelden – in ieder geval voor ons als provincie want zo hebben wij dat met u afgesproken – die de
1010 koers bepalen. Daaronder is mede begrepen het coalitieakkoord. Over de samenwerking overleggen wij regelmatig op grond van het convenant met de vervoersregio in het PPMA, het platform Mobiliteit met de partijen van de MRA, dus zo geven wij onze samenwerking vorm. In de dagelijkse praktijk vindt de afstemming al sinds jaar en dag op die manier plaats. Ik ben een beetje aan het zoeken naar wat u precies van mij wilt horen.

1015 De heer **DE GROOT** (D66): De achtergrond is vooral, met de Omgevingsvisie kunnen wij gestructureerd gaan werken ook in samenwerking met Flevoland en Utrecht, om regionaal de zaak goed geïntegreerd neer te zetten, de investering af te stemmen, noem maar op. Dat zou eigenlijk de rol zijn die een PVVP heeft, eventueel afstemming op dezelfde regio's. Wij hebben op
1020 dit ogenblik geen PVVP en wij zitten met een stukje vacuüm. De vraag is hoe wij daarmee omgaan.

Gedeputeerde **POST**: Dat er een vacuüm zou zijn, is denk ik een misvatting, want wij hebben met u afgesproken dat tot de Omgevingsvisie er is, wij het beleid uit het PVVP onverkort voortzetten.
1025 Dat is voor ons nog steeds het kader van handelen. Er is geen vacuüm.

Gedeputeerde **BOND**: Voorzitter. Er is een vraag gesteld over het dashboard. Het dashboard komt binnenkort uw kant op bij de tussenrapportage van onze eigen economische uitvoeringsagenda. Het lijkt mij het beste om dat eerst in commissieverband met u te bespreken. Wij krijgen heel
1030 veel complimenten over het dashboard, maar het is natuurlijk een dashboard dat in ontwikkeling is, dus misschien moeten wij kijken wanneer je dat zou kunnen inpluggen in bijvoorbeeld een MRA-agenda en in welke agenda zou je dat dan doen. Ik denk dat dat een goede is om daar in commissieverband het met elkaar over te hebben, want hij komt uw kant op.

1035 De **VOORZITTER**: Wij kunnen direct overgaan tot de stemming over de voordracht. Stemverklaringen? Dat is niet het geval. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken?

Dat zijn de fracties PVV, PvdD, ONH, 50plus, de overige leden voor, zodat de voordracht is aanvaard.

1040 **12. Statenvoordracht 56 Verklaring van geen bedenkingen Windpark Nieuwe Hemweg**

De **VOORZITTER**: Nog even over het punt wel of geen hamerstuk. Gebruikelijk is dat dit in de commissie of het presidium wordt afgekaart, want anders ontstaat de situatie dat sommige fracties zich wel voorbereiden op de behandeling en de andere fracties niet. Vandaar de afspraak dat in die fase dat soort werkafspraken moeten worden gemaakt.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Voorzitter, mag ik hier even op reageren? U zegt het goed dat dit in het presidium wordt afgesproken, maar er waren vragen gesteld en daar is pas afgelopen weekend, 28 of 29 september, antwoord op gekomen.

1050 De **VOORZITTER**: Dan is in de commissievergadering al besloten om dit niet tot een hamerstuk te maken. Om alle fracties in dezelfde startmodus te zetten, is het het beste om die afspraak gewoon te handhaven, want anders zou de heer Ludriks zijn voorbereidingen voor niks gedaan hebben. Hij heeft nu het woord.

1055 De heer **LUDRIKS** (PVV): Voorzitter, vandaag spreken wij – als het goed is – over de laatste twee van zes nieuw te realiseren windparken op land. Iedereen is blij deze keer, want ze worden nu geplaatst op een industriegebied. Ondanks dat de Omgevingsdienst aangeeft dat er geen gevoelige bestemmingen zoals woningen, binnen 600 m staan, heeft mijn fractie toch
1060 bedenkingen bij de gekozen locaties. De windmolens komen namelijk wel binnen 600 m van bebouwing te staan, ondanks dat dit volgens het coalitieakkoord eigenlijk niet is toegestaan. Zitten hier bijvoorbeeld bedrijfswoningen tussen? Dat begrip blijft vaag. Kunnen GS verzekeren dat er geen ander potentieel gevaar in de buurt is? Zo hebben ProRail en de NS zelf aangegeven zich zorgen te maken over potentiële ijsafzetting en geeft Liander aan zich zorgen te maken over
1065 mogelijke schade aan de omliggende hoogspanningsinfrastructuur, mocht de windturbine falen. En dat soort falen hebben wij vorige week weer kunnen zien. In Zeewolde stond een windmolen in brand. Daarbij raakten twee monteurs gewond. Bij een incident in 2013 in Zeeland kwamen twee monteurs om het leven. Wij moeten er zorg voor dragen dat het ontwerp Nieuwe Hemweg niet ook een potentiële ramplocatie wordt, zoals bij het omstreden park Westeinde dat naar onze
1070 mening veel te dicht bij gasleidingen ligt. In de commissievergadering werd het probleem met de lijnopstelling al aangekaart. Deze loopt inderdaad krom, zo kunnen we zien op de kaart. Is er dan nog wel een lijn? Dat vragen wij ons af. Er is inmiddels wel een brief langsgeslagen, maar op de vraag of er sprake is van precedentwerking, is nog geen antwoord gekomen, maar misschien nu wel, vragen wij de gedeputeerde.

1075 Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Ik wil heel graag weten waarom u een inbreng hebt in PS en geen enkele inbreng in de commissie.

De heer **LUDRIKS** (PVV): Volgens mij bepalen wij zelf waar en wanneer wij een inbreng hebben.

1080

De **VOORZITTER**: Gebruikelijk is wel dat als je in de Staten het woord voert, dat je in de commissie eerst ook je punt gemaakt hebt.

1085

De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter, even van de orde. Ik ben toch geneigd om aan te moeten slaan op datgene wat u net aan het begin van dit agendapunt betoogde. Onze leidraad is datgene wat in de commissie besproken is. Als dan daaruit te herleiden valt welke partijen de oorzaak zijn van het feit dat het een bespreekpunt wordt – in dit geval PvdA en 50plus – als die partijen vervolgens tot de conclusie komen dat het op basis van de reactie van GS geen bespreekstuk meer hoeft te zijn, dan kan ik uw redenering nog steeds volgen, maar dan vind ik het heel merkwaardig wat hier nu gebeurt.

1090

De **VOORZITTER**: Ik constateer dat het in de commissie niet geleid heeft tot de conclusie dat het een hamerstuk is en dat ook in het presidium die conclusie niet getrokken is, dus ik kan de heer Ludriks niet verhinderen....

1095

De heer **ANNAERT** (VVD): Voorzitter, maar dan moet u wel de link blijven leggen met de reden van het zijn van bespreekstuk. Dat was in dit geval dat er nog een reactie van GS zou komen en hoe je het ook wendt of keert, die is pas afgelopen donderdag gekomen.

1100

De **VOORZITTER**: Als in het verkeer tussen de fracties dan de vraag opgeworpen wordt, kan dit gegeven de beantwoording een hamerstuk worden, dan weet ik dat voor de vergadering en dan ik bij orde voorstellen om het een hamerstuk te maken als alle fracties daarmee akkoord gaan, maar dat is niet gebeurd. Ik kan de heer Ludriks niet verhinderen om hier nu het woord te voeren en dat wil ik ook niet.

1105

Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Toen in de commissie gevraagd werd of het een hamerstuk mocht worden, heeft de PVV geen reactie gegeven.

1110

De **VOORZITTER**: Deze opmerkingen gelieve de PVV zich ook enigszins aan te trekken maar de heer Ludriks vervolgt zijn betoog.

1115

De heer **LUDRIKS** (PVV): Wij hebben het ook niet naar PS gebracht en daarnaast is het standpunt van de PVV over windparken erg helder. Het standpunt van de VVD weten wij ook, hoe meer windmolens, hoe beter. De lijnopstelling, ook hier lijkt het erop dat iets wat krom is, recht wordt gepraat zowel door GS als PS. Tot slot wil mijn fractie nog even kort stilstaan bij het overlijden van mevrouw Ina Vonk. Zij heeft de laatste vijftien jaar van haar leven moeten strijden tegen een illegaal geplaatste windmolen vlak naast haar huis. Zij sliep daarom altijd met de radio aan om het geluid van de wieken te overstemmen. Uiteindelijk kreeg mevrouw Vonk gelijk en moest de windmolen verwijderd worden. Vanaf deze plek willen wij de nabestaanden een hart onder de riem steken en veel sterkte toewensen.

1120

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Wij geven vandaag een verklaring van geen bedenkingen af voor twee mooie windmoleninitiatieven, de PVV noemde het al, in het industriële Havengebied ver van woningen en zorgvuldig geplaatst. Hier zijn wij allemaal voor en naar aanleiding van de
1125 zienswijzen zijn extra voorwaarden in de vergunning opgenomen die het risico en de hinder verder beperken. Helaas houdt het nu even op, maar mijn fractie is ervan overtuigd dat wij nog een heel aantal mooie volgende windmolenprojecten in het NZKG zullen zien. Het is alleen nog even wachten tot de afspraken over windmolens in het coalitieakkoord die inhoudelijk natuurlijk al lang over hun houdbaarheid heen zijn, daadwerkelijk van tafel zijn en die datum komt gelukkig
1130 in zicht. Velen kijken er met mij naar uit.

Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Ik wil vanaf deze kant toch nog een keer benadrukken dat wij en bijna alle partijen in de Staten heel erg voor de twee windparken zijn bij dit en het volgende agendapunt en wij zijn ontzettend blij, want dit zal helpen om de doelstellingen die wij hebben
1135 geformuleerd in het coalitieakkoord, te verwezenlijken. De vragen over de lijnopstelling zijn begrijpelijk en zeer legitiem, die zijn op een hele goede manier beantwoord en daarvoor dank. Iedere keer dat de PVV zegt dat ze tegen windmolens zijn, dan treft u mij aan uw zijde om te zeggen dat wij heel erg voor zijn.

Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter, fijn dat er veel partijen in deze Staten het met GS eens zijn dat het mooi is dat er weer twee lijnen worden toegevoegd. Dat is overigens – richting de PVV – niet de laatste, want er volgt er nog een, namelijk Spuisluis. U komt met allemaal zaken die onder andere de ruimtelijke toets betreffen en punten die eerder genoemd zijn in de commissie. Ik heb ook in de commissie uitgebreid geantwoord, dus ik ga dat niet weer opnieuw doen. Ik zou
1145 zeggen, kijkt u nog even naar mijn antwoorden toen. Verder, u zegt de lijn is krom, ook dat hebben wij in een rechte en heldere lijn uitgelegd in de nadere toelichting op verzoek van de heer Kramer wat daar precies destijds ook door uw Staten over is afgesproken. Dus als u vindt dat dat een verkeerde lijn is, dan neem ik aan dat u dat onderling in de Staten nog een keer aan de orde stelt, maar op dit moment is dat wel op basis waarvan wij acteren. Bij mijn weten is de brief over
1150 de lijnopstelling afgelopen donderdag verstuurd en vrijdag op de ingekomen lijst gekomen, dus ik herken niet dat gezegd is dat hij pas in het weekend is gekomen, want dan lijkt het alsof u hem vandaag pas voor het eerst heeft gezien. Ik mag toch hopen dat dat niet zo is, want ik hoor ook anderen over het feit dat de brief gewoon helder is.

1155 De **VOORZITTER**: Dan gaan wij over tot stemming.

Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Stemverklaring. Ik wil een stemverklaring afgeven voor het Windpark Havenwind. Wij stemmen in, alleen ik vind wel dat GS een hele vrije interpretatie heeft van de uitvoeringsregels.

1160 De **VOORZITTER**: U geeft een stemverklaring bij het volgende agendapunt, niet bij dit punt. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat is de fractie PVV, de overige leden voor zodat de voordracht is aanvaard.

1165 **13. Statenvoordracht 57 Verklaring van geen bedenkingen Windpark Havenwind**

De heer **LUDRIKS** (PVV): Voorzitter. Wij hebben hierbij dezelfde vragen als over Windpark Nieuwe Hemweg. Ook hier is de lijnopstelling op zijn minst dubieus te noemen en wij vragen ons af of er geen potentieel gevaar in de buurt van de windmolens ligt. Er kan elke keer wel een extra brief nagezonden worden waarin wordt uitgelegd dat het voorgelegde windpark wel degelijk deugt en aan de gemaakte afspraken voldoet, maar dat lijkt er meer op – en ik zei het al eerder – dat iets wat krom is wordt recht gepraat. Wij veranderen elke keer de spelregels terwijl de wedstrijd nog wordt gespeeld. Wij beslissen er vandaag immers met zijn allen over. De PVV zal ook dit voorstel niet steunen.

1170
1175 De **VOORZITTER**: Dat lijkt mij helder, maar toch nog even dit en dat geldt voor alle fracties. Ik zou erop aan willen dringen dat bij de voorbereiding van de commissie helder wordt aangegeven of het wel of geen hamerstuk kan zijn en daar ook de eventuele vragen te stellen, want anders belasten wij de plenaire Statenvergadering met wellicht allerlei overbodigheden en dat kan niet de bedoeling zijn. Dat hoort niet bij de werkafspraken die wij hebben. Ik heb geconstateerd dat
1180 de heer Ludriks op dit punt in de commissie geen inbreng heeft gehad en dat mevrouw De Meij zojuist terecht haar hand opstak, want mevrouw De Meij heeft aangegeven dat naar haar opvatting dit punt geen hamerstuk zou kunnen worden. Mevrouw De Meij heeft nu het woord.

1185 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): Daarom wilde ik net een stemverklaring afgeven omdat wij het weekend een brief hebben gehad, ik heb hem althans in het weekend gelezen, laat ik dat vooropstellen, dus ik beschuldig verder niemand. Wij zijn enigszins tevreden met de beantwoording en zullen dus voor stemmen, maar wij vinden de interpretatie die GS aan de uitvoeringsregels geven, heel erg ruim.

1190 Mevrouw **VAN ROOIJ** (PvdA): Voorzitter. Belofte maakt schuld, maar ik zal er geen gewoonte van maken maar nog een keer zeggen dat wij ontzettend blij zijn met dit windpark en met ons de meeste leden van de Staten.

1195 Gedeputeerde **VAN DER HOEK**: Voorzitter, er zijn geen vragen gesteld, maar toch een paar bespiegelingen van mijn kant. Als wordt gezegd, er moet niet elke keer een brief komen. Even voor de goede orde, wij hebben niet elke keer een brief gestuurd. De brief wordt gestuurd naar aanleiding van een vraag van PS en het lijkt mij raar wanneer wij dan geen brief zouden sturen als daarom gevraagd wordt. Ik heb geen nieuwe argumenten gehoord en ik ben dus benieuwd
1200 waarom de PVV tegenstemt, want er is geen enkele zienswijze ingediend, ook niet door bedrijven of andere belanghebbenden waar u bij het vorige agendapunt nog aan refereerde. Dat roept bij mij de vraag op wanneer het dan wel goed is voor de PVV. De interpretatie – naar 50plus toe – van de lijnopstelling is eind 2015, begin 2016 juist op aangeven van de Staten nog nader gepreciseerd en daar heeft u met elkaar het debat over gevoerd. Vanuit dat kader gaan wij om
1205 met deze lijnstelling. Zo simpel is het. Als u zegt, u doet maar wat, zo klinkt het mij in de oren, dat is natuurlijk niet zo. Wij hebben wel degelijk gekeken naar hoe toen het debat is gevoerd en hoe er vervolgens met u over gesproken is, en op basis daarvan acteren wij.

1210 Mevrouw **DE MEIJ** (50plus): In de brief van GS aan PS staat dat er acht windmolens weggaan, er blijven er vier staan en er komen er vier bij. Het gaat mij erom dat ik in de uitvoeringsregels een zin had gezien waarin stond dat GS kunnen afwijken in verband met de verschijningsvorm en ik heb alleen gezegd dat u die erg ruim interpreteert.

1215 De **VOORZITTER**: Bestaat er behoefte aan een tweede termijn? Dat is niet het geval. Dan gaan wij over tot stemming. Stemverklaringen? Dat is niet het geval. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat is de fractie PVV, de overige leden voor, zodat de voordracht is aanvaard. Ik schors de vergadering even voor de theepauze tot 15.25 uur. De vergadering is heropend. Ik wil beginnen met een misschien voor sommigen plezierige mededeling, misschien voor anderen een wat minder plezierige, maar gelet op de voortgang van de vergadering leek het verstandig om de maaltijd die voorzien is, maar te schrappen, zodat u gewoon naar huis kunt. Dat heeft de instemming? Dan weet u dat zodat u zich daar mentaal op kunt voorbereiden.

1220

14. Statenvoordracht 58 Perspectief Groene Hart

1225 De heer **VAN DER SLUIJS** (PVV): Voorzitter. Voorgesteld wordt om dit perspectief als bouwsteen voor de toekomstige Omgevingsvisie van de provincie te gebruiken. Mijn fractie vindt deze voordracht nu niet aan de orde, omdat wij volgende week vrij moeten kunnen discussiëren over de inhoud van het koersdocument dat de grondslag voor de nieuwe provinciale Omgevingsvisie moet worden. Ons nu vastleggen aan deze voordracht ziet mijn fractie dan ook als een beperking van de vrije discussie. Eventuele goede elementen uit dit perspectief zal mijn fractie in de discussie wel meenemen. Als de PVV puur en alleen kijkt naar de inhoud van dit perspectief, dan krijgen wij daar geen warme gevoelens bij. Zo heeft mijn fractie bij alle geformuleerde opgaven van dit perspectief in meer of mindere mate bezwaren, opgaven die onder andere worden ingegeven door het streven dat het energieverbruik en de opwekking voor huishoudens en bedrijven in het Groene Hart in 2050 in evenwicht moeten zijn. Op zich niet een verkeerd streven, echter met de huidige mogelijkheden op het gebied van energieopwekking een onmogelijke opgave. Willen wij het hele Groene Hart volzetten met windmolens en zonnepanelen? Ik krijg al pijn in mijn buik als ik daaraan denk. En het perspectief geeft daar verder geen invulling op. Voor wat betreft aardwarmte moet er eerst onderzoek worden gedaan naar de gevolgen hiervan op het aardoppervlak. Wij zitten ten slotte niet te wachten op een tweede Groningen, waar aardbevingen schering en inslag zijn. En voor wat betreft biomassa zou Noord-Holland terughoudend zijn. Wij zitten niet op een reindustrialisatie te wachten zoals in Duitsland heeft plaatsgevonden. En is hier überhaupt wel rekening gehouden met een minimale verdubbeling van het stroomverbruik in 2050 zoals diverse modellen voorspellen? De discussie over energietransitie en hoe deze uit te voeren, moeten wij nog voeren in de Staten, dus ook daarom is dit perspectief zelfs voorbarig en meer gebaseerd op wensdenken. Als wij procesmatig kijken naar het perspectief, dan delen wij de breed gedeelde mening die tijdens de speciale interprovinciale bijeenkomst in Den Haag is verwoord door de aanwezige Statenleden van de drie provincies. Het perspectief bevat eigenlijk geen concrete stappen om over te discussiëren, waardoor het moeilijk een bouwsteen kan worden genoemd. Wij staan er overigens niet onwelwillend tegenover als de drie betreffende PS-

1230

1235

1240

1245

1250

commissies elkaar op meer regelmatige basis ontmoeten en zaken over het Groene Hart bespreken. Dit alles in beschouwing genomen, zal onze fractie dan ook tegen het huidige ontwerpbesluit stemmen. Als een van de leden van het college zingend wil reageren op mijn inbreng, dan is dat toegestaan.

1255

De **VOORZITTER**: Ik weet in ieder geval dat een van de leden van het college grote vocale kwaliteiten heeft, tenzij ik mij daarop verkijk. Dat is niet de heer Tekin.

1260

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Een paar Statenleden onder ons zijn naar Den Haag getogen om met de Statenleden in Zuid-Holland en Utrecht te praten over het perspectief Groene Hart.

1265

Kort gezegd zijn er een paar zaken vastgesteld. Het is belangrijk om door te gaan met het Groene Hart, er moet een integraal en uitgewerkt verhaal komen met keuzes voor de toekomst en het Groene Hart moet in de Omgevingsvisies van de drie provincies komen. Het document is geen bouwsteen voor de Omgevingsvisies, het is niet concreet en maakt geen keuzes voor de

1270

toekomst. De drie Statencommissies moeten regelmatig met elkaar over het Groene Hart spreken, in elk geval wanneer er een concrete agenda is met keuzes voor de toekomst of als er een integrale tekst over het Groene Hart voor de Omgevingsvisies is. De SP kan zich grotendeels vinden in het verspreide voorbeeldamendement dat de heer Van Dieren uit Zuid-Holland bedacht en naar aanleiding daarvan hadden wij zelf een amendement gemaakt. Maar goed, rondgestuurd

1275

en dergelijke, geen reactie, maar goed, vandaag is de SP met de coalitiefracties tot een vergelijkbaar amendement gekomen, want zoveel verschilt het niet, en ik wacht tot een van de fracties van de coalitie dit daadwerkelijk indient. In dat geval trek ik ons amendement in, hoewel wij het wel ingestuurd maar nog niet ingediend hebben. Dan heeft de SP nog zo haar eigen bedenkingen op het perspectief Groene Hart en op de brief die wij van GS ontvingen. Dat hebben

1280

wij al verwoord in de commissie NLM maar er zijn nog wat dingen bijgekomen. De verschillende opgaven. Een, Versterking Landschap en Identiteit. Als wij de openheid van het Groene Hart een kostbaar goed vinden zoals in de stukken staat en wij gaan hier zuinig mee om, dan snappen wij niet dat wij de openheid op een aantal plekken laten afnemen om ruimte te bieden aan ontwikkelingen op het gebied van energie en het rendabel houden van de landbouw.

1285

Windturbines zijn niet echt mogelijk, zie Laag Holland, en Noord-Holland hoeft niet de food valley van de wereld te blijven. Sla daar de voedselvisie van Natuur en Milieu maar eens op na. Dan opgave twee, Vertraging Bodemdaling. Hier kunnen wij ons helemaal in vinden. Bodemdaling moet zeker vertraagd worden, zeker na ons werkbezoek aan het VIC. Er is echter nog iets wat ons zeer onrustig maakt. In het Groene Hart gaat naar gas geboord worden, althans dat zijn de

1290

voornemens. Er gaat zogezegd kort door de bocht in Utrecht geboord worden en daardoor gaat de omgeving van Woerden zakken. Dit levert nog meer bodemdaling op, kijk maar naar Groningen. De SP stelt daarom dat er niet geboord mag worden. Olie- en gaswinning in de kleine velden in het Groene Hart is onverstandig en onacceptabel. Opgave drie: Ruimte voor Energietransitie. In het Noord-Hollandse Laag Holland met de vele natuurgebieden zullen geen

windturbines komen. Goed om dit in het Groene Hart ook niet te laten gebeuren. Zonneparken vindt de SP ook niet wenselijk, want die tasten het landschap en de groene open ruimte aan en de openheid van het Groene Hart is immers een kostbaar goed. Leg eerst de daken maar eens vol met zonnepanelen – daar vragen wij al heel lang om – en ga dan over de rest denken. Opgave vier:

1295 Ontwikkeling en Verduurzaming Economisch Profiel. De circulaire economie lijkt ons oké. In het onderscheidend profiel kunnen wij kiezen om duurzame en kleinschalige landbouw te stimuleren. Ook kunnen wij teelten stimuleren die ervoor zorgen dat het veenweidegebied niet meer verder zakt. Dan de betere mobiliteitssystemen. Dan krijgen wij dan toch weer de bijsmaak van Noord-Holland asfaltland. De SP is aanzienlijk minder enthousiast over al dat nieuwe asfalt dan GS. Ik stel dan ook vast dat wij ons aan de tekst van de stuurgroep moeten houden en niet aan die van GS. Niet alle ambities van GS hoeven ten uitvoer te worden gebracht. Verder stellen wij voor de adviezen van PAL en PCL ter harte te nemen en die ook uit te voeren. Waarom hebben wij in Noord-Holland niet zo'n adviescommissie? Is het geen goed idee om de PARC zich hierover te laten buigen en die in contact te laten treden met de PAL en PCL?

1305 Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Er worden zeer veel ambities geformuleerd in dit document. De problematiek is veelomvattend. Er wordt rentmeesterschap van ons gevraagd. Goed omgaan met de aarde zodat wij hem goed door kunnen geven aan volgende generaties. Terugdringen van de CO2-uitstoot is een centraal thema, ook hier. Met de ambities in het perspectief kan het CDA het grotendeels eens zijn, maar niet zonder kanttekeningen. Diverse ambities schuren met ander

1310 beleid, daarbij ook de kanttekening dat de ambities grote gevolgen hebben voor de omgeving en de werk- en inkomstensfeer van de bewoners van het gebied. Denk daar niet te gemakkelijk over. Het gaat om heel veel mensen die daar wonen, werken en geïnvesteerd hebben. Het grootste probleem is de daling van de bodem in de veenweidegebieden. De veenweidegebieden die het Groene Hart vormen, bestaan al duizend jaar en zijn ontstaan na menselijk ingrijpen in de fysieke

1315 ondergrond en waterhuishouding. Karakteristiek voor het veenweidegebied zijn de verschillende verkavelingspatronen met smalle kavels, veel sloten en aanwezigheid van dijkjes, lintdorpen, oude dorpskernen, kronkelende veenriviertjes, openheid, vee en rietlanden. Kortom, het Hollandse plaatje dat is vastgelegd op veel schilderijen. De agrarische sector is de belangrijkste drager en beheerder hiervan. Je hebt eigenlijk geen veenweidegebied meer als er geen plek zou zijn voor agrarische bedrijven. De veenweidegebieden zijn bovendien belangrijke gebieden voor de veenweidevogels en de biodiversiteit. Daarbij moeten wij niet vergeten dat verschillende gebieden in het Groene Hart met verschillende problemen te kampen hebben. Daar wordt maatwerk gevraagd als het gaat om oplossingen. De agrarische sector is zelf hard bezig om te zoeken naar een oplossing voor de bodemdaling door allerlei proeven en pilots. Ik wijs hierbij op

1320 het proefbedrijf in Zegveld en op het document Veenweide en Klimaat van de Landbouwuniversiteit in Wageningen. Daar staan allerlei oplossingen in. In het vervolgtraject moet vanuit de Staten aandacht zijn voor maatwerk in het Groene Hart. De ambities in het perspectief hebben veel consequenties voor bewoners, bedrijven en de agrarische sector. Omschakeling in teelt kan hier en daar nodig zijn voor het behoud van het gebied, maar daar moeten wel compensatiemogelijkheden tegenover staan. Ook dat moet in het vervolgtraject duidelijk worden meegenomen. Kan de gedeputeerde dat toezeggen? Het CDA wil graag wijzen op de mogelijkheden voor compensatie zoals die bijvoorbeeld in Duitsland worden toegepast voor het veenweidegebied in het noorden. Je hebt daar bijvoorbeeld het Carbon Credit Systeem en ecosysteemdiensten. Ook daar kunnen wij kijken en er een goed voorbeeld aan nemen. In het

1335 perspectief wordt compensatie niet genoemd, maar ook de financiële consequenties van de ambities worden niet benoemd. Kunnen GS toezeggen dat in het vervolgtraject aandacht wordt

- besteed aan de financiële consequenties van de ambities? Daarin moeten wij inzicht hebben om goede besluiten te kunnen nemen. De maatschappelijke waarde van het Groene Hart is veel breder dan vroeger was voorzien. Naast het veilig stellen van de voedselvoorziening uit de buurt, de zogenaamde streekproducten, zijn er vele andere belangrijke items, zoals recreatie, waterhuishouding, waterberging, energievoorziening, biodiversiteit, natuur en cultureel erfgoed. De relatie tussen stad en platteland moet verder worden uitgewerkt. Dat wordt ook geadviseerd door de provinciale commissies over de leefomgeving vanuit Utrecht en Zuid-Holland. Dit is belangrijk voor het perspectief naar de toekomst. Steden maken nu zonder tegenprestatie heel veel gebruik van het gebied. Als wij het gebied willen beschermen en inklinking willen tegengaan, dan brengt dat kosten met zich mee. Het zou reëel zijn als de mensen die van het gebied genieten, daaraan op een of andere wijze een bijdrage leveren. Kunnen GS toezeggen dat zij in het vervolgtraject de relatie tussen stad en platteland verder uitwerken? Verder hebben wij met onder andere de PvdA, SP, VVD en D66 een amendement voorbereid in solidariteit met Utrecht en Zuid-Holland, waarin wij aangeven dat wij samen met Zuid-Holland en Utrecht ons verder willen verdiepen in het perspectief voor het Groene Hart en dat wij met GS de kansen, mogelijkheden en onmogelijkheden willen bespreken. Wij wachten de reactie van GS af om het amendement definitief in te dienen.
- 1355 Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Voorzitter, D66 heeft in de commissie het belang van het Groene Hart onder de aandacht gebracht. D66 heeft het in MRA-verband regelmatig over de groene longen, maar in dit geval vormt het Groene Hart de longen van de Randstad. Maar wat constateren wij? Dat deze longen ziek zijn. In plaats van CO2 op te nemen – want dat was wat het veen pleegde te doen – wordt er juist te veel CO2 uitgestoten. In het voorliggende perspectief treffen wij een uitgebreide symptoombeschrijving aan, maar ontbreekt het stellen van de juiste diagnose. Deze treffen wij echter wel aan in de adviezen van PAL en PCL. Juist in deze adviezen kunnen wij bouwstenen aantreffen om behandelplannen op te stellen. Daarom stelt D66 voor deze adviezen te gebruiken als input tot het opstellen van het behandelplan c.q. Omgevingsvisie. D66 deelt het geuite ongenoegen over de Statenbetrokkenheid niet, want het zijn uiteindelijk de Staten die gaan over het opstellen van de Omgevingsvisie en welke bouwstenen daarbij gebruikt worden, is voor D66 heel duidelijk. Zuinig zijn op onze natuur en open landschap, aandacht voor de leefbaarheid, inzetten op innovaties en bereikbaarheid, maar vooral op het terugdringen en het voorkomen van veenverbranding en de daarmee samenhangende CO2-uitstoot. Als wij naar het Noord-Hollandse deel van het Groene Hart kijken, dan zien wij dat ingezet wordt op gebiedsgerichte aanpak, de revitalisering van Loosdrecht en het Plassengebied, de pilot waterbeheer in de Oostmeerpolders, de inzet op weidevogelbeheer in de Rondehoep en de Bovenkerkerpolder door middel van agrarisch natuurbeheer en daarnaast zijn wij ook nog in afwachting van de resultaten van de ruilverkaveling Gooi en Vechtstreek die inmiddels is ingezet. Maar met dit alles zijn wij er nog niet. De urgentie van het aanpakken van onze zieke longen dient vertaald te worden in concrete actiebehandelplannen en voor Noord-Holland gaat deze opdracht verder dan alleen het Groene Hart, want ook Laag Holland vraagt om een voortvarende aanpak. Wij nodigen GS uit de urgentie van deze diagnose te onderschrijven en PS van een integrale analyse en plan van aanpak te voorzien en tevens de Staten te faciliteren ook de adviezen van PAL en PCL als bouwstenen aan te merken, om zo met elkaar tot een volwaardige

1380 Omgevingsvisie te kunnen komen. Ten aanzien van het eerder aangekondigde amendement heeft D66 aangegeven het heel belangrijk te vinden hoe GS gaan reageren op onze aanbevelingen en wij vragen ook nadrukkelijk om een aantal toezeggingen. Afhankelijk daarvan nemen wij in overweging om het amendement wel of niet te steunen.

1385 Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Voorzitter. De VVD vindt het heel belangrijk dat PS zich verdiepen in de inhoud en integraliteit van stukken die in aanloop naar de Omgevingsvisie mogelijk een grote rol gaan spelen, zoals het perspectief Groene Hart en vanwege de integraliteit niet alleen het perspectief Groene Hart, maar daarbij ook het advies van de PAL en PCL ter harte te nemen, waarin wat de VVD betreft, hele goede aanbevelingen staan, bijvoorbeeld over de relatie stad en
1390 platteland en de mogelijkheid om tot een gedachtenvisie te komen om de maatschappelijke waarde van het gebied af te wegen en veilig te stellen. Wij gunnen dezelfde kansen ook aan andere regio's. Wij hopen dat de gedeputeerde toezegt dat dit stuk niet alleen een bouwsteen wordt, maar ook dat met een aantal partijen nader wordt ingegaan op de mogelijkheden en onmogelijkheden ten aanzien van ons huidige beleid. Dan denken wij bijvoorbeeld aan de
1395 financiële consequenties van het perspectief en de gevolgen van het beleid voor agrariërs in het gebied die nu nog onvoldoende uit de stukken naar voren komen wat ons betreft. Wij willen als PS graag betrokken blijven bij het vervolg en in afwachting van de reactie van GS overwegen wij in tweede termijn een amendement met een dergelijke strekking te steunen. Dat zal worden ingediend samen met een aantal andere partijen. Een soortgelijk amendement is ook in
1400 voorbereiding in andere provincies, dus wij zijn heel benieuwd naar de reactie.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Het Groene Hart is een relatief open gebied dat van grote waarde is voor de Randstad en daarmee ook voor onze provincie en tegelijkertijd zijn er grote zorgen, ook al door mijn voorgangers genoemd, zoals de biodiversiteit die terugloopt en
1405 bodemdaling. Hoe gaan wij daarmee om? Dat is de vraag die dit perspectief ons stelt. Dit perspectief zal de bouwsteen voor de Omgevingsvisie moeten worden. Het grootste deel van het Groene Hart wordt onderhouden door boeren en daarom is het van groot belang dat wij agrariërs ondersteunen en meenemen in de transitie die onvermijdelijk is om de bodemdaling te stoppen en biodiversiteit te versterken. Een van de problemen is dat boeren zich vaak gedwongen voelen
1410 om steeds verder op te schalen en te intensiveren en dat kan niet samengaan met de opgave waar wij voor staan. In het voorliggende perspectief lazten wij vooral een economische visie op de landbouw. Er wordt heel vaak gesproken over het rendabel zijn van de landbouw, maar volgens ons moeten wij dit verbreden en moet het gaan om een toekomstbestendige landbouw en daar is natuurlijk het rendabel zijn een aspect van. Maar het is breder. Wij zijn van mening dat de te
1415 nemen maatregelen niet alleen gericht moeten zijn op het rendabel houden van ondernemingen maar juist op het toekomstbestendig maken, zodat er voor het boerenbedrijf een perspectief is op een bedrijfsvoering die hand in hand gaat met andere waarden van maatschappelijk en natuurbelang. Daarom dienen wij een amendement in:

1420 **Amendement A9/02-10-17**
Toekomstbestendige landbouw

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 2 oktober 2017

- 1425 *Besluiten in bovengenoemde voordracht als besluitpunt toe te voegen:
In de tekst van de Perspectiefnota Groene Hart 2040 daar waar gesproken wordt over “rendabele
landbouw” deze te wijzigen in “toekomstbestendige landbouw”.*

en gaan over tot de orde van de dag.

- 1430 *Fractie CU/SGP, PvdD*

Toelichting:

- De Perspectiefnota benoemt de grote opgaven op het gebied van biodiversiteit en bodemdaling,
maar ademt een economisch perspectief op de landbouw. Vaak wordt gesproken over “rendabele
1435 landbouw”, terwijl dit slechts een aspect is van toekomstbestendige landbouw. Wij zijn van
mening dat de te nemen maatregelen niet alleen gericht moeten zijn op het rendabel houden van
de ondernemingen, maar juist ook op het toekomstbestendig maken, zodat er voor
boerenbedrijven een perspectief is op een bedrijfsvoering die hand in hand gaat met andere
waarden van maatschappelijk en natuurbelang. Transformatie in de agrarische sector is
1440 noodzakelijk om genoemde opgaven het hoofd te kunnen bieden. Ondersteuning en begeleiding
van agrariërs is dan ook wenselijk.*

De **VOORZITTER**: Ik heb een vraag aan u. Dit betekent dat de tekst van de Perspectiefnota zelf
aangepast moet worden.

- 1445

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Dit betekent dat wij de voordracht aanpassen en daar een besluit aan
toevoegen, namelijk dat wij de Perspectiefnota wijzigen.

- De **VOORZITTER**: Ja, maar u zou nog eens even na kunnen denken op welke wijze, want ik
1450 vermoed namelijk dat de Perspectiefnota niet meer gewijzigd kan worden, maar het probleem
kan wel ondervangen worden.

De heer **KLEIN** (CU/SGP): Ik snap uw punt. Is het goed dat ik daar tussen nu en de tweede termijn
nog even over nadenk maar dat ik hem nu wel vast indien mede namens de PvdD.

- 1455

De **VOORZITTER**: U denkt na en formeel ligt hij op tafel.

- De heer **KLEIN** (CU/SGP): Verder lijkt het ons goed, zoals ook al eerder door collega's
aangegeven, om de adviezen van de commissies PAL en PCL uit respectievelijk Zuid-Holland en
1460 Utrecht te betrekken bij de uitwerking van deze nota in de Omgevingsvisie. Wij ondersteunen ook
het plan om nog verder met Staten uit andere provincies te overleggen en in welke motie of
amendement dat vorm krijgt, wacht ik graag af.

- Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter, er staan goede zaken in de Perspectiefnota voor het
1465 Groene Hart 2040. Er wordt gesproken over rust en respect voor de open ruimte, inzetten op

goed openbaar vervoer, aandacht voor de fiets – niet onbelangrijk – en samenwerking en vooral het tegengaan van inklinking van de veenweidegronden, maar gewaakt moet worden dat de ambities niet uit het oog verloren worden. Er zijn immers zoveel belangen die gediend moeten of zouden moeten worden, belangen die soms tegenstrijdig zijn. Het PAL van Zuid-Holland en het PCL van Utrecht hebben gedegen advies uitgebracht over deze Perspectiefnota. Wij roepen het college op om deze adviezen ter harte te nemen. Graag een reactie van GS hierop. Omdat deze Perspectiefnota niet alleen bij ons, maar deze maand ook in de Staten van Zuid-Holland en Utrecht zal voorliggen, hebben wij gemeend om gezamenlijk op te trekken. Een substantieel aantal Statenleden van de drie provincies heeft gemeend dat de Perspectiefnota nog een extra duwtje in de rug zou kunnen gebruiken, maar wij wachten eerst de reactie van GS in eerste termijn af. Een amendement op dit perspectief eventueel in de tweede termijn.

De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. Over het belang van het behoud van het Groene Hart hebben veel partijen al gesproken, ik zal daar niet op doorgaan. Ik wil vooral stilstaan bij de procedure die wij nu volgen en hoe wij daarmee verder moeten. De Perspectiefnota vinden wij een prima stuk, maar met de commissies voor de Leefomgeving kun je kanttekeningen plaatsen bij het ambitieniveau en de concreetheid van de doelen. De voordracht gaat ervan uit dat het stuk in deze vorm een bouwsteen is voor de Omgevingsvisie. Daar namen wij aanvankelijk genoeg mee, omdat dat voldoende ruimte biedt om de voor ons belangrijke aanvullingen op het gebied van de ambitie in het kader van de Omgevingsvisie later in te brengen, maar misschien doen wij daarmee wat te kort aan de Perspectiefnota en de stakeholders die eraan hebben gewerkt. Dat bleek ook tijdens de zitting – waar ik zelf helaas niet bij aanwezig kon zijn – van de drie provincies over dit stuk. Wat daar naar voren kwam is dat men zo zijn bedenkingen had over de ambities en dat er nog van alles nader moet worden uitgewerkt. Ik heb u dat ook horen zeggen. Dat betekent dat je twee dingen kunt doen, of dat nu amenderen – dat is een traject waar je nu niet uitkomt – en de andere manier is dat je nog wat meer ruimte neemt om het stuk, of dat nou deze Perspectiefnota is of een uitwerkingsnota, wat meer body te geven waarbij je ook de financiële kant kunt betrekken. Daartoe heeft de heer Van Dieren van Zuid-Holland een motie voorgesteld. Ik begrijp nu dat er partijen zijn die die weer hebben aangepast. Dat lijkt mij niet verstandig. Als die wordt ingediend, dan sta ik achter de motie van de SP, namelijk de tekstinhoud van de heer Van Dieren. Het lijkt mij onwenselijk juist omdat het over de procedure gaat, daar nu weer van af te wijken. Dus ik hoop dat dat stuk gewoon wordt uitgebracht waarin ervan wordt uitgegaan dat het stuk dat voorligt, de Perspectiefnota, inderdaad een bouwsteen is voor de Omgevingsvisie.

De **VOORZITTER**: Wat ik hier voor mij heb liggen maar dat is nog niet ingediend maar is primair afkomstig van de SP, daar staat boven amendement en mijn opmerking in de richting van de heer Klein strekte er zojuist inderdaad ook toe om te zeggen, je kunt waarschijnlijk de tekst niet meer veranderen, maar een motie kan natuurlijk wel.

De heer **KRAMER** (GL): Goed dat u mij erop attendeert, want ik zie dat ik mij vergis. Het gaat wel degelijk over een amendement, maar een amendering van het besluit, niet een amendement dat gaat over de inhoud van de Perspectiefnota. Daarom denk ik omdat dit procedureel is en

afgesproken tussen diverse Statenleden van de drie provincies, dat wij dit in die vorm moeten
 1510 aanhouden. Dan zullen wij daar ook voor stemmen. Enigszins inconsistent maar ik kondig het
 toch vast aan, ben ik mede-indiener van een inhoudelijk amendement. Het behoort niet tot de
 mogelijkheden om alles te regelen wat wij willen veranderen, maar er zat een punt in waarvan ik
 persoonlijk beoordeel dat ik dat wezenlijk vind en dat wij misschien voorloper kunnen zijn
 richting de twee andere provincies. Dat gaat om een amendement over bodemdaling wat de PvdD
 1515 straks zal toelichten. Dat amendement zouden wij wel willen invoegen in de hoop dat er
 voldoende partijen zijn die dat straks willen overnemen. Dat zou wat mij betreft ook het
 probleem van de voorzitter kunnen oplossen, omdat een kleine woordwijziging van de CU/SGP
 die wij ook steunen – als u mij gevraagd had, had ik het meeondertekend – dat best zou kunnen,
 omdat wij daar de partijen op mee kunnen krijgen denk ik zelf. Dus dat er toch sprake zal zijn
 1520 van gelijklopende teksten aan het einde van de behandeling in de drie provincies.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter, ik zal het verklappen, ik kom inderdaad met een
 amendement. Het Groene Hart lijkt er fraai bij te liggen, maar net onder dit fraaie oppervlak rot
 ons Groene Hart snel weg. Al eeuwenlang passen wij voor de landbouw ontwatering toe en dat
 1525 leidt tot rot, vertraging van deze verrotting volstaat echter niet langer. Vandaag is de CO2-
 uitstoot van veen in Nederland gelijk aan die van een kolencentrale. Morgen loopt die vergelijking
 al mank, want als gevolg van klimaatverandering stijgt de CO2-uitstoot uit veen snel, mogelijk
 met 70% nog deze eeuw. Alle kolencentrales moeten dicht, dus deze ook. De maatschappelijke
 kosten zijn al net zo dramatisch. De schade aan infrastructuur en fundering als gevolg van
 1530 verzakking door bodemdaling wordt door het PBL op 20 miljard euro geschat. Doorgaan op deze
 voet is extreem destructief, duur en dom. Vooral met structurele oplossingen voor bodemdaling
 binnen handbereik. Goede alternatieven voor intensieve melkveehouderijen – de voornaamste
 reden voor ontwatering – zijn voorhanden. Vormen van landbouw die wel geschikt zijn voor
 veengrond, zoals de natte teelt van veenmos of lisdodden, die kunnen bodemdaling snel stoppen
 1535 of zelfs omkeren, terwijl de inkomsten van de boer in stand worden gehouden. Wat heet, 50% of
 zelfs 150% hoger netto inkomen zonder dat deze uit de landbouwsubsidiepot moeten komen.
 Veel tijd hebben wij niet om klimaatverandering met veel gevolgen die wij niet kunnen overzien,
 te voorkomen. Daarom een amendement om de veenafbraak niet te vertragen maar te stoppen.
 Geen halfslachtige taal, geen slap werk, maar daadwerkelijk perspectief voor ons Groene Hart.
 1540 Het tijdperk van pappen is over, laat het nat houden beginnen.

Amendement A10/02-10-17

Stop de bodemdaling

1545 Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 2 oktober 2017

Besluiten in bovengenoemde voordracht als besluitpunt toe te voegen:

2. Opgave 2: Vertraging bodemdaling, als volgt te wijzigen

*De tekst “We zetten in op het substantieel beperken van de gemiddelde bodemdaling tot 2040 in
 1550 het veen(weide)gebied,” te vervangen door de tekst “We zetten in op het volledig stoppen of zelfs
 omkeren van de bodemdaling tot 2040 in het veen(weide)gebied.”*

Toelichting

1555 *De CO₂-uitstoot van veen in Nederland is te vergelijken met die van de uitstoot van een kolencentrale. Door klimaatverandering zal de CO₂-uitstoot uit het veen ook nog eens flink gaan toenemen, mogelijk met 70% deze eeuw.' De maatschappelijke kosten ten gevolge van bodemdaling in veengebieden lopen voor Nederland in de miljarden euro's, tot 5,2 miljard euro tot het jaar 2050 alleen al in stedelijk gebied, aldus het PBL. Bovendien is Nederland verplicht om vanaf 2021 die uitstoot uit het veen met ruim een derde naar beneden te brengen. Academisch*

1560 *onderzoek richt zich op het verder ontwikkelen van manieren om de uitstoot uit het Nederlandse veengebied niet slechts te stoppen, maar zelfs om te keren. Innovatieve, rendabele vormen van landbouw en plantensoorten die CO₂ in de bodem opnemen, staan hierbij centraal. Om de klimaatdoelen van het Parijs-akkoord voor 2050 te halen en de uitstoot van broeikasgassen met 95% terug te brengen, is het van groot belang bodemdaling zo snel mogelijk te stoppen. Elk*

1565 *beleidsstuk van de provincie moet Parijs-proof zijn. Zoveel tijd hebben we namelijk niet meer om klimaatverandering met gevolgen die we niet kunnen overzien, te voorkomen*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie PvdD, GL, CU/SGP

1570

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter, ik ga niet zingen, nee. Laat ik even met het proces beginnen. Er was net even een discussie met de voorzitter. De eigenaar van de Perspectiefnota is de

1575 stuurgroep het Groene Hart en daar ben ik lid van als gedeputeerde Natuur en dat heb ik met heel veel plezier gedaan in het afgelopen jaar. Ik proef ook een enthousiasme voor het Groene Hart in deze Staten en dat doet mij erg deugd. Ik kan zeggen dat ook de andere stuurgroepleden meekijken en meeluisteren en straks het verslag van deze Statenvergadering gaan lezen. Dat is niet onbelangrijk, net zoals mijn collega-gedeputeerden maar ook ik vanuit de natuurportefeuille

1580 ook meeluister natuurlijk van wat uw inbreng nou is als een bouwsteen voor de Omgevingsvisie, want wij zullen natuurlijk die vertaling ook moeten gaan maken straks. Er zijn een paar compartimenten langs geweest. Een was, het is nog niet concreet genoeg. Daarvan kan ik u zeggen en dat ziet u ook in de inleiding staan, is dat dit op dit moment een Perspectiefnota is die zijn vertaalslag straks moet krijgen in een perspectiefagenda, die wij samen met stakeholders

1585 moeten gaan opstellen. Daarvoor staat de stuurgroep Het Groene Hart aan de lat, dus heel vele van mogelijkheden en onmogelijkheden of uitdagingen die u allemaal heeft genoemd, daar moeten wij gewoon mee aan de slag, met de vijf thema's die wij hebben benoemd, stad en platteland, de bodemdaling, noem maar op. Daar gaan wij straks een verdiepingsslag in maken maar nu zitten wij in de fase van de Perspectiefnota en zoals de voorzitter zei, deze is niet

1590 amendeerbaar omdat de Staten niet de eigenaar zijn, dat is de stuurgroep die dat nu als bouwsteen heeft vrijgegeven om gebruik van te maken. Ik kan mij voorstellen dat volgende week als wij het over het discussiedocument hebben, er elementen van vandaag daarin zullen gaan terugkomen, zoals de bodemdaling en andere onderwerpen. Dat even over de procedure. Dan kom ik bij mevrouw De Groot die vragen had over PARC en de toekomst. Ik kan u zeggen dat

1595 PARC maar ook de Rijksadviseurs straks aan de lat staan, die gaan met ons meekijken als wij de verdiepingsslag gaan maken. Dat wordt nog wel een spannend traject, omdat het dan ook echt om belangen gaat, de belangen die mevrouw Koning noemde, zoals het rentmeesterschap of stakeholderschap. Dat moet je weloverwogen doen. Ik heb de tekst van het amendement nog niet gezien, maar ik had gisteren iets langs zien komen. Het amendement over de bodemdaling gaat
1600 ons nu te snel op dit moment, want alle belangen moeten goed afgewogen en meegewogen worden. Het is niet voor niets mijnheer Van Liere, dat als wij het volgende week over het discussiedocument hebben, bodemdaling een van de onderwerpen is dat ook in ons discussiedocument een prominente plek heeft gekregen en het is ook niet vreemd dat er een taskforce bodemdaling onder voorzitterschap van de heer Loggen is opgericht om juist aan de
1605 slag te gaan met de bodemdaling, maar dat moet wel de juiste snelheden hebben, je kunt daar niet te snel in gaan.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Het lijkt nu alsof GS het amendement interpreteren als: stop morgen met de bodemdaling. Dat zouden wij natuurlijk heel graag willen, maar de letterlijke tekst van het
1610 amendement is streven naar te stoppen en ik zie niet zozeer hoe het streven naar stoppen tot alle problemen leidt die u nu schetst.

Gedeputeerde **TEKIN**: Ik heb de definitieve versie nog niet gezien. Ik heb gezegd wat ik heb gezegd. Wij gaan elkaar niet treffen, het is ook niet voor niks dat wij in het innovatieprogramma
1615 Veen investeren. Dat heeft een lange termijnvisie. Wij zitten ook in het VIC, daar was u helaas niet bij, maar andere collega's wel, en dat gaat stapje voor stapje. Ik vind ook dat je recht moet doen aan de omgeving. Wij hebben het opgeschreven zoals het er nu staat en ik zou de Staten willen adviseren daar nu aan vast te houden. Wij gaan het er nog vaker over hebben, daar ben ik heilig van overtuigd.

1620 De heer **VAN LIERE** (PvdD): Ik hoor nog helemaal niets waar ik het niet mee eens ben of wat strijdig zou zijn met het amendement dat ik heb ingediend. Wanneer het college zegt, wij gaan niet nader tot elkaar komen, dan is het minste dat u mij mag uitleggen dat ik begrijp waarom niet.

1625 Gedeputeerde **TEKIN**: Als streven vertaald moet worden als wij het hebben over een perspectiefagenda en het streven gaat bepaald worden in snelheden of in geld, dan geef ik een winstwaarschuwing af, want daar gaan wij elkaar niet in kunnen vinden. Zoals het er nu staat, het dempen daarvan, daarvoor staan wij zelf aan de lat en kunnen wij het eigen tempo bepalen en wij
1630 zijn daar ook afhankelijk van het innovatieprogramma Veen waar het VIC mee komt, maar ook waar de agrarische sector mee komt, daar zijn wij gewoon van afhankelijk en dat is de reden dat ik uw streven te snel vind gaan.

De heer **KRAMER** (GL): Voorzitter. Bodemdaling. Wij zijn nu niet met elkaar in discussie over de
1635 uitwerking, want ik begrijp uw probleem. Wij hebben het nu over hoofdlijnen van een visie en dan kan het toch niet verkeerd zijn om uit te spreken dat je inzet op het stopzetten van de bodemdaling en als dat kan want de wetenschap is daarmee bezig, je zelfs een slag dieper

maakt. Dat is het enige wat er staat en er zit op dit moment geen financiële consequentie of anderszins aan vast.

1640

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter. Ik lees de tekst die voor mij ligt, te vervangen door de tekst: "Wij zetten in op het volledig stoppen of zelfs omkeren van de bodemdaling tot 2040 in het veenweidegebied", dat moet straks wel zijn vertaling krijgen en die vertaling gaat mij nu te snel.

1645

De heer **KRAMER** (GL): Dat geldt voor een heleboel andere punten in de Perspectiefnota, waarbij die afweging ook nog niet is gemaakt. Wij hebben zelfs een paar inconsistenties in het stuk aangetroffen. Met andere woorden, de tweede fase, de uitwerking in uw agenda, daar komen dit soort zaken aan de orde.

1650

Gedeputeerde **TEKIN**: Maar bij de andere onderdelen is er geen innovatieprogramma Veen en komt het VIC niet om de hoek kijken en heb je ook niet met diepgaande belangen te maken. Dat is gewoon niet zo. Dit is echt een specifiek punt waarvan ik zeg, ga nou niet te hard. Wij zitten volgens mij op hetzelfde spoor, maar ga nu niet te hard.

1655

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Er zijn dus plannen om gas te gaan winnen in het Groene Hart. In Zuid-Holland en Utrecht hebben de Staten daar uitspraken over gedaan en ik wil graag weten hoe Noord-Holland daartegenover staat.

1660

Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter, daar kan ik heel kort over zijn, dat is nieuw voor mij, dat weet ik niet, dat speelt in ieder geval niet in het Noord-Hollandse deel. Daar zult u uw collega's in Utrecht of Zuid-Holland op moeten bevragen. Wij zijn de eerste, dus die mogelijkheid nog straks, want zij gaan zich hier nog over buigen. Nog even iets over het proces, want daar was ik mee bezig. Er zijn vorig jaar in maart en november een tweetal bijeenkomsten geweest, daar was u ook allemaal voor uitgenodigd. Ik proef bij sommige partijen aan die kant, die zeggen, wij zijn er niet nauw bij betrokken, maar u hebt wel alle mogelijkheden gekregen om hier uw zegje over te doen. Wat mij betreft maar dan spreek ik ook als stuurgroeplid, krijgt u in de nabije toekomst ook als wij met de uitwerking aan de gang gaan, want dan wordt het heel erg spannend. Ik hoor al wat conceptamendementen of moties langsgaan waarin wij worden opgeroepen om u daarbij te betrekken en ik kan u toezeggen dat wij dat natuurlijk van plan zijn, want wij hebben u hier hard bij nodig. Dan de PAL en PCL, adviescommissies van de andere twee provincies. Ik ben heel erg nieuwsgierig, maar ik heb binnenkort een stuurgroepvergadering en ben heel nieuwsgierig naar wat mijn collega-gedeputeerden hiervan vinden en hoe zij dat zullen gaan beoordelen. Maar goed, wat ik aan het begin al zei, zij luisteren en kijken mee en ik zal persoonlijk de gevoelens van de Staten overbrengen, maar die zullen zij zeker ook ter hand nemen. Het klopt, daar zitten goede adviezen tussen. Mevrouw Koning en dat geldt ook voor anderen, want u zegt, hoe zit het nou met de compensatiemaatregelen. Dat is nog een brug te ver, dat komt in de volgende fase als wij echt aan de slag gaan met een agenda met stakeholders, dan komen wij daarop terug. Ik kan u die toezegging doen en dat geldt ook voor andere Statenleden. De openheid versus energietransitie, het verhaal van de heer Van der Sluijs. Wij hebben als Noord-Holland een eigen energietransitieagenda en die voeren wij gewoon uit. Het wringt, het kan ook wringen, die

1680

openheid en energietransitie, maar daarom staat hij er ook in en wij zullen die verdieping ook gaan maken. Volgens mij heb ik de meesten nu wel gehad, ik heb niet alle individuele onderwerpen gepakt, hopende dat ik met die toezegging een heel eind op weg kom. De heer Klein en de PvdD, als ik nu toezeg want dan kunnen wij de uitdaging even parkeren, ik heb
1685 binnenkort stuurgroepvergadering, dat ik het een goede suggestie vind en dat ik dit gewoon meeneem als stuurgroeplid terug naar de stuurgroep, om waar nu staat 'rendabele landbouw' te wijzigen in 'toekomstbestendige landbouw'.

Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Voorzitter. Als ik uw antwoord goed beluister, deelt u eigenlijk de
1690 diagnose dat er een verdiepingsslag nodig is, dat u naar de stuurgroep teruggaat en daar een perspectiefagenda gaat opstellen. In hoeverre worden wij daar als Staten bij betrokken of achteraf bij betrokken? Wat is daarvoor het tijdspad? Ten aanzien van de PAL en PCL zou ik graag willen weten ondanks dat het niet onze eigen adviesorganen zijn, omarmt u deze en neemt u die ook mee terug naar de stuurgroep?

1695
Gedeputeerde **TEKIN**: Dat laatste heb ik al gezegd. Er zitten onderdelen in die ik ook heel interessant vind, met name de relatie tussen stad en platteland. Het is interessant om dat vanuit dat perspectief ook weer terug te krijgen. Over het tijdspad gaan wij het echt hebben in de stuurgroep, wij moeten deze ronde even met zijn allen afronden en wij als Staten van Noord-
1700 Holland zijn de eerste, de rest volgt nog. Volgens mij is Zuid-Holland pas begin december aan de beurt. Dat zullen wij even moeten afronden en de stand moeten opmaken en dan komt er natuurlijk ook een tijdspad en ik kan toezeggen dat de Staten daarin worden meegenomen.

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Ik vind dat u wel heel gemakkelijk zegt dat u 'rendabele
1705 landbouw' wilt vervangen door 'toekomstbestendige' want dat is een heel vaag begrip. Wat voor toekomst en hoe lang, wat verstaat u daar precies onder?

Gedeputeerde **TEKIN**: Ik vertaal het zoals de heer Klein het indiende, toekomstbestendig wordt
1710 even de paraplu en daar hoort ook rendabel bij, maar er zijn natuurlijk meerdere aspecten die daarbij horen. Zo heb ik het gelezen en volgens mij kan dat dan geen kwaad.

Mevrouw **KONING** (CDA): Dan begrijp ik dat u beide woorden gaat gebruiken.

Gedeputeerde **TEKIN**: Ik vond de paraplu waar de heer Klein naar op zoek is geweest, prima, ik
1715 kan mij hier wel in vinden, maar wat ik zeg, ik ben een lid van de stuurgroep en ik neem het gewoon mee terug om de uitdaging van de voorzitter en de heer Klein voor te zijn, ik neem het gewoon mee terug. Maar als de meerderheid van de Staten zegt, dat moet u niet gaan doen, dan is het een ander verhaal, maar ik vond het een mooie paraplu waar ook rendabel een rol in heeft, zeker.

1720
De heer **DEN UYL** (PvdA): Zouden wij even mogen schorsen?

De **VOORZITTER**: Voordat de schorsing plaatsvindt, wil ik een opmerking maken die raakt aan de aard van de besluitvorming. Kijk, alles kan, maar volgens mij kunnen wij niet echt de tekst van de nota aanpassen en amenderen. Maar als ik kijk naar de besluitvorming zoals die aan u gevraagd wordt, dan staat daar: "Het Perspectief Groene Hart te aanvaarden als bouwsteen voor de toekomstige Omgevingsvisie van de provincie Noord-Holland." Als die amendementen die er liggen, nou eens toegesneden worden op de besluitvorming zoals die gevraagd wordt en dat gaat om bouwsteen voor de toekomstige Omgevingsvisie voor de provincie Noord-Holland.

Bijvoorbeeld het amendement van de heer Klein zou je om kunnen vormen in een motie waarin je zegt, vragen om bij de uitwerking gericht op de toekomstige Omgevingsvisie dat hanteren als bouwsteen en niet te lezen 'rendabele landbouw' maar 'toekomstbestendige landbouw'. Dat geldt eigenlijk ook voor het andere amendement en voor de andere amendementen die verder mogelijk zijn, want ik heb begrepen dat overwogen wordt om nog een amendement in te dienen, maar dan heb je volgens mij precies toegespitst op waar het om gaat en dan heb je dat formele punt daarmee omzeild. Dat laat overigens onverlet dat de heer Tekin dat natuurlijk allemaal in de stuurgroep kan bespreken. Ik schors de vergadering voor tien minuten. Ik heropen de vergadering.

Tweede termijn

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter. Ja, we hebben de toezeggingen van de gedeputeerde gehoord en wij begrijpen dat al onze wensen en bedenkingen met het perspectief in elk geval nog worden meegenomen naar de stuurgroep, begrijp ik dat goed? Hij knikt ja. Nou is er een amendement van de PvdA, CDA, VVD, SP en GL en dat is nog niet helemaal voltooid. Ik zou het graag willen indienen, maar wij moeten het nog tekenen. Als ik nou even ga zitten en u geeft de volgende het woord, dan komt het allemaal in orde.

De **VOORZITTER**: Dat gaan wij doen, maar u komt daarna niet weer.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Ik kan altijd nog interrumpen.

De **VOORZITTER**: Dat kan.

Mevrouw **KONING** (CDA): Voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor de toezeggingen dat hij onze vragen meeneemt in het vervolgtraject. Wij dienen het amendement in samen met de PvdA en andere fracties, dat komt eraan. Ik wil aangeven dat wij de motie om rendabele landbouw te vervangen door toekomstbestendige niet zullen steunen, want het is toch wezenlijk wel iets anders. Je zou het naast elkaar kunnen gebruiken, maar niet vervangen.

Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Voorzitter, D66 is eigenlijk heel content met de beantwoording door GS met name het delen van de diagnose, de behoefte aan het opstellen van een perspectiefagenda waarin de behandelplannen op de verschillende onderwerpen opgenomen gaan worden. Dat maakt ook dat wij zeggen dat wij niet de meerwaarde inzien tot het indienen van een amendement, omdat wij er alle vertrouwen in hebben dat deze gedeputeerde deze zaken

- gaat oppakken in de stuurgroep. Hij heeft ook gezegd dat hij terugkomt naar de Staten en dat is wat ons betreft voldoende, maar ten aanzien van de solidariteit van de andere provincies die nadrukkelijk hebben verzocht om een amendement in te dienen, willen wij solidair zijn. Wij zullen het amendement niet indienen, maar wij zullen het wel steunen. Het amendement van de PvdD,
- 1770 het streven naar het tegengaan van bodemdaling dan wel volledig omkeerbaar, inhoudelijk zijn wij het daarmee eens, D66 heeft ook dat streven, zeker richting 2040 zou dat een heel goed streven zijn, maar in ons betoog hebben wij aangegeven dat de analyse niet compleet is en dat er nadrukkelijk over veenbodemdaling een plan van aanpak nodig is. Dit amendement gaat voor ons net iets te snel, is niet volledig en de dekking ontbreekt. Want als wij andere keuzes willen maken
- 1775 ten aanzien van veenbodemdaling, dan gaat dat heel wat in beweging zetten en voor ons betekent dat dat wij echt een perspectief moeten kunnen bieden, dat willen wij inzichtelijk hebben, wij willen weten welke alternatieven wij kunnen bieden, dus voor ons is die dekking heel erg belangrijk en het bieden van alternatieven. Wij nodigen u uit om met ons deze discussie wel aan te gaan en de komende jaren dit onderwerp op de agenda en scherp in de gaten te houden,
- 1780 zeker naar aanleiding van de resultaten van het VIC in de komende jaren en onze eigen pilot die volgens mij op 5 oktober geopend gaat worden, en wat die allemaal gaan opleveren in de komende jaren. Wij hebben gezien dat onderwaterdrainage een teruggang van de veenbodemdaling kan bewerkstelligen, maar daarmee zijn wij er ook nog niet. Ze zijn aan het ontwikkelen om te kijken of door het vermengen van een bepaalde kleilaag de verbranding in de
- 1785 bodem zelfs gestopt kan worden. Dat vinden wij een heel mooi perspectief als dat de komende jaren een plan zou kunnen zijn waar wij op in kunnen zetten, maar is op dit moment voor ons net even te snel om daar definitief een keuze in te maken. Wij willen daar met elkaar een inhoudelijke discussie over voeren. Dan wens ik de heer Loggen in zijn taskforce Bodemdaling heel veel sterkte en wij zullen de vinger aan de pols houden.
- 1790
- Mevrouw **VAN LANGEN** (VVD): Dank aan de gedeputeerde voor de uitgebreide toelichting en de toezeggingen. Even terugkomen op de voorliggende – ja, wij weten eigenlijk niet of ze nog voorliggen – maar de door u gesuggereerde motie om rendabele landbouw te wijzigen in toekomstbestendige landbouw. Wat ons betreft is die motie overbodig omdat de gedeputeerde al
- 1795 toegezegd heeft met de regio te gaan praten over toekomstbestendige landbouw. Wij hechten er wel waarde aan dat als de regio in de Perspectiefnota heeft gezet het over rendabele landbouw te gaan hebben, wij dat gewoon respecteren, dus wat ons betreft zijn wij tevreden met de toezegging van de gedeputeerde op dit punt en zijn wij benieuwd wat er uit de gesprekken komt. Dan het amendement Stop de bodemdaling. Ook hierin steunen wij het verhaal van de
- 1800 gedeputeerde en gaat het ons te ver om dit gebied direct te gaan nathouden, dat heeft allemaal nogal wat consequenties en daarvoor moeten wij gewoon even de tijd nemen. Vervolgens komt er nog een amendement naar ik begrepen heb en dat gaan wij mede indienen, samen met de PvdA, CDA, SP en GL en dat gaan wij natuurlijk steunen.
- 1805
- De heer **KLEIN** (CU/SGP): Voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor het meedenken en de beantwoording en zelfs de inhoudelijke verdediging van het punt in mijn amendement. Het is inderdaad zo dat de toekomstbestendige landbouw een term is waar ook rendabel onder valt, dus de term van paraplu die u daarvoor gebruikt, klopt goed. Wij zijn heel blij met uw toezegging

om dit in de stuurgroep in te brengen, dus het voorstel om dit inderdaad zo te wijzigen.

1810 Tegelijkertijd vond ik het advies van de voorzitter om ook uit te spreken hoe wij deze bouwsteen interpreteren in onze Omgevingsvisie een goede suggestie, dus ik trek het amendement in en dien een motie in waarin wij GS vragen bij het maken van de Omgevingsvisie waar de Perspectiefnota als bouwsteen wordt gebruikt, om daar waar gesproken wordt over rendabele landbouw, dit te lezen als toekomstbestendige landbouw.

1815

Motie 56/02-10-17

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 2 oktober 2017

1820 *Dragen GS op:*

Bij het maken van de Omgevingsvisie waarvoor de Perspectiefnota Groene Hart 2040 als bouwsteen wordt gebruikt, daar waar in de Perspectiefnota gesproken wordt over "rendabele landbouw" dit te lezen als "toekomstbestendige landbouw"

1825 *en gaan over tot de orde van de dag.*

Fracties CU/SGP, GL, PvdD

Toelichting:

1830 *De Perspectiefnota benoemt de grote opgaven op het gebied van biodiversiteit en bodemdaling, maar ademt een economisch perspectief op de landbouw. Vaak wordt gesproken over "rendabele landbouw", terwijl dit slechts één aspect is van toekomstbestendige landbouw. Wij zijn van mening dat de te nemen maatregelen niet alleen gericht moeten zijn op het rendabel houden van de ondernemingen, maar juist ook op het toekomstbestendig maken, zodat er voor boerenbedrijven een perspectief is op een bedrijfsvoering die hand in hand gaat met andere*

1835 *waarden van maatschappelijk en natuurbelang.*

De **VOORZITTER**: A9 is ingetrokken en er komt een nieuwe motie voor in de plaats. Deze maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

1840 De heer **KLEIN** (CU/SGP): Dan over het amendement over de bodemdaling. Wij kunnen ons daar niet vinden in de argumentatie van de gedeputeerde om de ambitie niet scherper te stellen. U zegt, wij moeten het wel in een uitvoeringsprogramma kunnen vertalen, dat is juist ook waarom het ons nu zo goed lijkt om deze ambitie scherp te stellen en zeggen dat wij in 2040 willen dat het gestopt is of zelfs omgekeerd is. U zegt, ga niet te hard, dat is soms een goed advies zoals

1845 op een snelweg waar je 130 km kunt rijden, maar in dit geval moeten wij, juist als wij kijken naar de urgentie en de beschikbaarheid van kennis en alle pilots die er lopen, deze ambitie nu uitspreken en juist wel hard durven gaan.

1850 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter, voordat ik tot het amendement kom, eerst nog een reactie op het amendement van de PvdD om in te zetten op een volledige stopzetting of omkering van de bodemdaling tot 2040 in de veenweidegebieden. Natuurlijk zetten wij in op het vertragen

zoals het in het stuk staat en dat onderschrijven wij ook in deze Perspectiefnota. Het lijkt ons zeer risicovol om dat in no time of over langere tijd om te zetten zodat het van inklinking naar volledig drassig gebied gaat, je moet dat natuurlijk in het volledige perspectief van alle bewoners en gebruikers in het gebied zien. Zoals het in de Perspectiefnota staat, kunnen wij heel goed leven en wij ondersteunen de werkgroep en de gedeputeerde daarin. Het amendement is door CU/SGP ingetrokken. Ik wil nog wel zeggen dat rendabele en toekomstbestendige landbouw elkaar natuurlijk niet per definitie hoeven uit te sluiten. Voor de rest dank voor de reactie van de gedeputeerde, ook over PCL en PAL en wat hij daarover gaat meenemen naar de stuurgroep. Dat stelt ons gerust. Toch hebben wij gemeend omdat wij optrekken met de andere provincies, een amendement in te moeten dienen om de vinger extra aan de pols te houden. Daarom het volgende amendement op het besluit, dus niet inhoudelijk op de tekst, want wij gingen er ook al vanuit dat je dat niet kunt amenderen. Een soortgelijk amendement zal in de drie Staten worden ingediend. Daar gaan wij het nog wel over hebben op PS-gebied met elkaar en dat zal ook duidelijk zijn uit het eerste besluitpunt.

Amendement 11/02-10-17

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 2 oktober 2017

(een soortgelijk amendement zal in drie Staten van Noord-Holland, Utrecht en Zuid Holland worden ingediend)

Besluiten aan het (huidige) besluit de volgende wijziging en aanvulling toe te voegen:

1. Het Perspectief Groene Hart 2040 dat waardevolle elementen voor het toekomstige omgevingsbeleid van Noord-Holland, Utrecht of Zuid-Holland bevat, te benutten als een bouwsteen voor de toekomstige Omgevingsvisie van de Provincie Noord-Holland, Utrecht of Zuid-Holland; met dien verstande, dat Provinciale Staten op korte termijn met de collega's uit de twee andere betrokken provincies zich nog eerst willen verdiepen in de inhoud, volledigheid en integraliteit van de Visie Perspectief Groene Hart 2040.

2. Gedeputeerde Staten te vragen om een indicatie te geven op welke termijn de mogelijkheden en onmogelijkheden zullen worden besproken en uitgewerkt in de zogenaamde dynamische agenda, welke partijen daar dan bij zullen aanzitten, alsmede hoe ambities uit het Perspectief daarin zullen worden mee- of opgenomen.

TOELICHTING

De drie Provinciale Staten willen nauw betrokken blijven bij de ontwikkeling van de visie op het Groene Hart. Daarom is het gewenst dat PS zich ook verdiepen in de inhoud en integraliteit van producten die in aanloop naar een Omgevingsvisie mogelijk een grote rol kunnen gaan spelen. De drie griffies worden verzocht, zodra de datum van aanlevering van de drie notities met mogelijkheden en onmogelijkheden door GS van de drie provincies bekend zijn, een procesvoorstel op te stellen om gezamenlijk over het onderwerp van gedachten te kunnen

1895 *wisselen en zo mogelijk in het eerste kwartaal van volgend jaar tot nadere bespreking in de drie Staten te kunnen komen*

en gaan over tot de orde van de dag.

Fracties PvdA, CDA, GL, VVD, SP

1900

De **VOORZITTER**: Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Voorzitter. Ga nou niet zo hard, zei het college en in navolging daarvan D66, ga nou niet zo hard met het voorkomen van klimaatverandering want daar hebben wij het uiteindelijk over. Er is geen dekking voor het voorstel. Stelt u zich eens voor.

1905

Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Bij interruptie, D66 heeft niet gezegd, ga nou niet zo hard, wij hebben gevraagd om een plan van aanpak met een onderbouwing.

1910

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Ik neem daar kennis van, maar dat is eigenlijk een hele goede zaak want dan kunt u in het vervolg gewoon onze voorstellen steunen. Maar stelt u zich eens voor dat de regeringsleiders in Parijs in discussie waren en hadden gezegd, ja, 1,5 graad, dat is een mooie ambitie, maar er is geen dekking. Of, ja, maar dat gaat wel consequenties hebben. Dat zouden toch hele slechte redenen zijn om het niet te doen. Het substantieel tegengaan van

1915

veenbodemdaling is niet genoeg. Het moet gestopt worden, volgens mij zijn wij het daarover eens, dat hoor ik in ieder geval in de bijdrage van meerdere partijen. Dan is dat dus de ambitie die wij moeten stellen om vervolgens op zoek te gaan naar de dekking, naar de consequenties en het perspectief hebben wij geschetst. Er zijn teelten mogelijk, lisdodden, die worden gebruikt als isolatiemateriaal. Laat dat nou even nodig zijn wanneer je je huis wilt isoleren.

1920

Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Ik begrijp uw betoog en ik laat het verder aan D66 om zich al dan niet aangesproken te voelen door ga niet zo hard. Ik zou willen pleiten, ga nou met beleid. Natuurlijk heeft u een punt dat het uiteindelijk gestopt moet worden, maar een tijdje geleden reed ik naar het VIC toe over een landweg waar op een gegeven moment een enorme bubbel in het asfalt was, een soort tektonische platen tegenover elkaar, dus u zult ongetwijfeld begrijpen wat daar aan de hand was. Als binnen no time zoals u dat schetst, dat water daar omhoog zou komen, dan zouden wij daar met zijn allen met natte voeten staan en niet alleen wij, maar ook de kelders van de mensen die daar wonen en het land. U heeft het over natte teelt, dat hebben wij in het VIC ook gezien, maar dat geeft absoluut nog niet voldoende opbrengst om collectief of grootschalig over te gaan. Wij moeten het met beleid doen en integraal met alle partijen en stakeholders. Het gaat dus niet om ga niet te hard, het gaat om beleid. Bent u dat met mij eens?

1925

1930

1935

De heer **VAN LIERE** (PvdD): Dat ben ik helemaal met u eens. Met goed beleid en dat brengt mij op de motie die ik ga indienen, want wij kunnen lang discussiëren over procedures en dan is een amendement beter dan een motie. Ik vind dit onderwerp veel te belangrijk om daarin te blijven hangen. Daarom trekken wij het amendement in en vervangen wij het door de volgende motie.

Motie 57/02-10-17

Stop bodemdaling in het Groene Hart

1940

Provinciale Staten van Noord-Holland in openbare vergadering bijeen op 2 oktober 2017

Constaterende dat:

- CO₂-uitstoot in veenbodems in Nederland vergelijkbaar is met die van een kolencentrale;
- 1945 - CO₂-uitstoot verwacht wordt met 70% toe te nemen voor het eind van deze eeuw.

Overwegende dat:

- Het Parijs-akkoord stelt het streven op dat opwarming van de aarde onder de 1,5 graad Celsius moet blijven;
- 1950 - Bodemdaling tientallen miljarden economische schade veroorzaakt.

Van mening dat:

Bodemdaling moet worden gestopt.

1955 *Gehoord de discussie, verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:*

Beleid te ontwikkelen waarin gestreefd wordt de bodemdaling in het Groene Hart te stoppen

en gaan over tot de orde van de dag.

Fractie PvdD, CU/SGP, GL

1960

Hoewel het zeker consequenties gaat hebben als deze motie wordt aangenomen, is het natuurlijk essentieel dat wij de ambitie voldoende hoog stellen, want wat als wij naar al die jaren hard werken hebben geconstateerd dat wij het een beetje substantieel beperkt hebben, dan is dat nog steeds niet voldoende geweest en dan wil je toch niet hebben dat het aan je eigen inzet heeft gelegen.

1965

De **VOORZITTER**: De motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. A10 is ingetrokken.

1970 Gedeputeerde **TEKIN**: Voorzitter. Toch even naar mevrouw De Groot knikken over wensen en bedenkingen. Ik heb aan het begin al gezegd, anderen kijken en luisteren mee, dus alles wat u hier vandaag voor het voetlicht brengt, gaat zijn weg krijgen naar de stuurgroep, dus al uw wensen en bedenkingen zullen daar terechtkomen. Ik vond dat mevrouw Weemhoff het eigenlijk wel goed verwoordde, de hele discussie over de bodemdaling, want zo zitten wij als college er ook in. Mevrouw Jellema zei met beleid, wij streven volgens mij allemaal hetzelfde na, maar de weg ernaar toe is toch een beetje verschillend. Het gaat om grote belangen en wij zijn net met de pilots begonnen en laten wij dat gewoon doen. Er komt een plan van aanpak en de heer Loggen staat aan de lat en zal de commissie erbij betrekken. Ik heb de definitieve motie nog niet gezien maar u kunt zich voorstellen dat u daar een negatief preadvies van ons op krijgt. Dan de motie van de CU/SGP over rendabele landbouw, want nu gaat het om onze eigen Omgevingsvisie. Ik gaf

1975

1980 net een reactie als lid van de stuurgroep richting de heer Klein, maar ik heb net even met de heer

- 1985 Bond overlegt en terecht dat de heer Bond zegt, zonder rentabiliteit kan er toch niets veranderen, dus hij heeft er op zich geen bezwaar tegen, want rentabiliteit is gewoon een onderdeel van de toekomstbestendige landbouw, dus wat dat betreft geen bezwaar tegen het aannemen van deze motie. Dan het amendement van meerdere partijen. Besluitpunt 1 betreft de werkwijze van PS en de wens om een verdiepingsslag te maken, dus dat nemen wij voor kennisgeving aan. En twee, heb ik ook al in eerste termijn gezegd dat ik u daarin zal meenemen. Het college heeft geen bezwaar tegen het aannemen van dit amendement.
- 1990 De **VOORZITTER**: Dan is het nog even wachten op de tekst van de motie van de PvdD, maar wij kunnen wel vast beginnen, want de tekst van de motie ligt in het verlengde van de tekst van het amendement dat u kende, alleen richt de tekst van het amendement zich op de tekst van de Perspectiefnota en de tekst van de motie niet. Dus dat kan formeel.
- 1995 Mevrouw **WEEMHOFF** (D66): Ik heb naar aanleiding van de veranderende bewoordingen in de motie van de PvdD echt even een behoefte om met mijn fractie te overleggen.
- 2000 De **VOORZITTER**: Dan gaan wij vijf minuten schorsen en dan is de tekst er ook. Precies om 17.00 uur gaan wij stemmen. Ik heropen de vergadering. Wij gaan over tot de stemming.
- 2005 De heer **VAN LIERE** (PvdD): Ik heb helaas nog niet met al mijn mede-indieners kunnen overleggen, maar ik zie de heer Klein in ieder geval aanschuiven. Mij heeft het verzoek bereikt om de motie aan te houden tot volgende week om integraal mee te kunnen wegen bij de Omgevingsvisie. Dat is een week uitstel en dat kan ik billijken, dus ik houd de motie aan.
- 2010 De **VOORZITTER**: Motie 57 is aangehouden. Dan amendement 11. Stemverklaringen? Geen. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties PVV en PvdD, de overige leden voor zodat het amendement is aanvaard. Dan motie 56. Stemverklaringen? Dat is niet het geval. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties CDA, PvdD, VVD en PvdA, ... Er is inmiddels gestemd.
- 2015 De heer **VAN BERKUM** (GL): Niet de gehele PvdA-fractie stak de hand op.
- 2020 De **VOORZITTER**: Ik ben volstrekt helder. Motie 56 is aan de orde. Ik heb gevraagd wie een stemverklaring wenst af te leggen en daar is geen belangstelling voor. Mijn verzoek was om de tegenstanders van de motie te vragen om hun hand op te steken. De heer Den Uyl was in verwarring. De tegenstanders worden geacht de hand op te steken. Dat zijn de fracties VVD, PVV, CDA, dat was het. Mag ik de voorstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties PvdA, D66, SP, GL, PvdD, ONH, CU/SGP, 50plus, zodat de motie is aanvaard. Dan de stemming over de voordracht. Stemverklaringen? Dat is niet het geval. Mag ik de tegenstanders vragen de hand op te steken? Dat zijn de fracties PVV en PvdD, de overige leden voor, zodat de voordracht is aanvaard.

15. Vragenuur

2025 De **VOORZITTER**: Er zijn geen verzoeken ingediend. Dan gaan wij stemmen over de motie
Vreemd over de btw-vrijstelling.

Gedeputeerde **BOND**: Voorzitter. Sympathieke motie, maar in de vergadering van het regiocollege
Wadden heeft gedeputeerde Loggen dit onderwerp reeds ingebracht. Verder is het zo dat de
2030 rederijen nu in beeld aan het brengen zijn wat daadwerkelijk de effecten zijn, dus het verhaal
klopt. De betrokken gemeenten wachten de resultaten van die verkenning af, maar wij hebben
met Friesland – de provincie Groningen heeft geen veren – afgesproken dat op het moment dat
de uitslagen van de verkenningen van de rederijen er zijn, wij gezamenlijk zullen optrekken en in
IPO-verband zullen inbrengen. Dat maakt deze motie sympathiek maar op dit moment overbodig
2035 en misschien iets te snel. Wij ontraden hem op dit moment.

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij over tot stemming. Stemverklaringen? Het is niet gebruikelijk dat
er over de eigen motie een stemverklaring wordt afgegeven. Andere stemverklaringen? Als u de
motie wilt intrekken, dan kan dat natuurlijk.

2040 Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ik wil hem graag aanhouden.

De **VOORZITTER**: Dat kan, dan is de motie aangehouden. Dan hebben wij niks meer om verder
over te besluiten.

2045
16. Sluiting

De **VOORZITTER**: De volgende vergadering vindt aanstaande maandag plaats om 13.00 uur ter
bespreking van de discussienota over de Omgevingsvisie. Het zou weleens kunnen zijn dat die
2050 vergadering ook doorloopt in de avonduren, maar er is op dit moment nog enige discussie
gaande over de wijze waarop de vergadering moet verlopen en welke oplossing gevonden kan
worden voor het in meer of in mindere mate definitief besluitvormend zijn van deze vergadering,
dus daar wordt op teruggekomen. Dat kan ook van invloed zijn op de lengte van de vergadering.
Ik hoop dat ik morgen zoveel mogelijk van u terugzie op het IPO-congres. Er is een speciaal
2055 verzoek van de vocale talenten in ons midden, te weten gedeputeerde Van der Hoek en mevrouw
Van Duijn, om als zich meerdere Statenleden dan wel gedeputeerden zich geroepen voelen om in
de Brabantse nazit wat eigen Noord-Hollandse vocale accenten te leggen, zij zich van tevoren
kunnen melden bij ofwel gedeputeerde Van der Hoek of bij mevrouw Van Duijn. De vergadering
is gesloten om 17.10 uur. Ik wens u allemaal wel thuis.

2060

2065